

ALBINA CARPATILOR

fóia beleturistică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

Apare în Sibiiu

la 15 și ultima fiă-cărei luni în fascicule de câte două cóle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fiorini — cr.	Pe an	16 Lei noi.
" 6 luni	3 " — "	" 6 luni	8 "
" 3 "	1 " 50 "	" 3 "	4 "

O fasciculă costă 25 cruceși seu 70 bani.

Abonamente se pot face ori-când, ér numerii apăruți dela începutul anului pân' atunci se trămit noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul fóiei în Sibiiu, la birourile postale și la librării.

Pe învilitórea fóiei se primesc ori-ce inserate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele urmátóre 6 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare.

Numérul 22.

SUMARIÜ.

Tecst: Cid la Valencia și la Mórte, de I. G. de Herder, tradus de V. Mihail-Lazar. — Despre motanistică și însemnătatea ei, de G. Pocrénu. — Asarmi, novelă istorică originală, de Iason Bianco. — Archiducesa Maria Christina. — Descântece din Bucovina, cu note de S. Fl. Marian. — Epistole cătră o dómná, de X. Monumente egiptene. — Singurátatea, poesiă de D. Bolintinénu. — Varietăți, *Notițe economice, Cronică, Bibliografiă.*

Ilustrațiuni: Archiducesa Maria Christina. — Ruinele palatului lui Rhamses.

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare la 10 și ultima în-căret luni, în fascicule de 2 oșle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe au 6 fl., pe 6 luni 8 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe au 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sâu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectorii: la oficiile poștale și la toate librăriile.

Cid

după romane spaniole compus de Johann Gottfried de Herder, tradus verbal în metru original de Vasile Mihail Lazar.

Cid la Valencia și la Morte.

XLIX.

Decă e nedrept un rege,
Cid nedrept nu vrea să fiă.
El lăsând soția 'n lacrimi
Tot așa și pe copile,
Pe cari le iubia cu foc,
Năvăli 'n ținuturi maurici,
Pe Mauri în lupte-i bate
Și le ia castelurile,
Vasali tributari făcându-i.
Când în Alcocer intrase
Îl înconjură Maurii,
Încât nu putea să scape
De mulțimea oștilor.

Êtă vine Alvar Fanez,
Ce se dice de Minaya:
„Dôr de aceea ne-am trudit noi,
Cameraziilor“, le dice,
„Ca ieșind din țera noastră
Barba să ne-o pieptenăm?
Noi nu merităm nici pânea
Ce-o mâncăm aici, ostași.
Sus! afară între Mauri!“ —

„Alvar Fanez de Minaya,
Dise Cid, „ca om de-onore
Ne-ai vorbit și ca vitez.
Iea stindardul!“ —

„Și pe ceruri,“

Dise-acesta, „fi jur acuma,
Unde nu-l vei duce singur
Din șăla, îl voi duce
Eū.“ Năvala isbutise.
Alvar Fanez de Minaya
Năvăli 'n ținuturi maurici.
Drept, că se plângeau ei, Maurii,

De-apăsare sub cuvântul
Că sunt regelui supuși;
Însă care 'nvins nu dice
Cum-că este asuprit?

L.

Regele scrisori sumete
Îndreptăză cătră Cid
Cu clevertiri născocite
De dușmanii lui spioni.
Contelui de Consuegra
Ascultați ce-i scrie Cid.

„Bărbați nobili din Villalon,
Bravi ostași dela Valverna,
Ômeni buni dela Vilalda,
Buni creștini dela Sansuena,
Răi spioni de trebă străine
Căscăți ochii și cetiți!

„Don Rodrigo e-al meu nume,
Séu și Cid Campeador,
Regelui supus cum mie
Mi-e soția mea Ximena.
Ca ostaș de rënd traiesc eū
Ce-și depune 'n săptămână
Arma-abia de două ori.
Tot în cort, nu dorm aiurea,
Nu fac reū nici unui prieten,
Chiar de-ar fi 'n puterea mea;
Nu lovesc decât cu spada,
Nu cu limba și condeiful;
Pe pământ mănânc mâncarea-mi,
Pentru că-mi lipsește-o masă;
Lângă mine nu mănâncă
Decât ômeni bravi și buni,
Obiceii prin care 'mpinten

Vitejia prietenilor;
Vorba noastră dela masă
Din mormânt pe morți nu-i scôte,
Și lăsăm pe cei din viață
Dumnezeu să-i judece;
Rar vorbesc eū, Cid, de alții,
Îmi bat capul prea pușin;
Nu 'ntreb decât de Babieța
Decă-e gata și 'nfrénat
Să-l încalec după masă
Și s'alerg de nouă la luptă.

„Când mă culc să dorm, atuncia
Nu veghez, nu stău pe gânduri
Cum pe calea 'nșelăciunei
Bunul altora să-l smulg;
Când mă scol, plec ér la luptă
Cucerind cetăți dușmane,
Séu lăsându-le să stee
După cum norocul vrea.

„Când sunt singur, la soția
Mă gândesc, între suspine;
Părăsindu-o-am în lacrimi
Și plângend ca turturica;
Șinguratică și tristă
Va fi ea 'n străin, dar știu eū
Că nefericită nu-e.

„Dar, boierii, să știți dintr'alte
Cum-că pôte Cid răspunde,
Ori și cine-ar întreba;
Pôte făr' a-i fi rușine,
Gândul să-și descopere.“

LI.

Unde ospetăză bravii
Chiamă Cid pe nesimțite

Pe-un ostaş ce se purtase
Rău în lupta cea din urmă,
Martin Palaëz; trăgându-l
La o parte-aşa-i vorbi:

„Să mâncăm noi aşi aicea
Dechilin la masa asta,
Că-cî cu bravii cei de colo,
Încărcaţi de multe glorii,
N'avem drept aşi să prănzim.
Tu mănânci pe scăunelu-ţi,
Eu pe-al meu; destul de bine
Este pentru noi şi-aici.“

Apoi dice mai departe:
„Cei la masa cea domnescă,
Cari prănzesc cu Alvar Fanez,
Sunt demoni, nu şed alături
Cu acela, ce onorea
Prea puţin şi-o a petat.
Pete nu suferă-onorea,
O smintelă 'n ea se vede
Ca o pătă neagră 'n frunte;
Cest păcat şi-al lui blăstem
Nu-s în stare ca să-l spele
Toţi tesaurii Spaniei.“

„Un isvor, din care poţi tu
Ca să speli astfel de pete,
Curge 'n pieptul de duşman;
Sângele duşman le spală
Celor laşi ruşinea. June,
Mori, decât să n'ai curagiul
Să petreci şi tu alături
Şi să ambli cu cei bravi!“

„La-ale tată-tău mari fapte,
Bunului meu prieten, Pedro
Palaëz, să ne gândim;
Vai, cum spada-î despica!
Pildele acelor omeni,
June, să ne 'nsufletescă,
Ca să facem, ce tot omul
Brav să facă e dator.
Vom putea ruga pe dracii
Cei bătrâni şi noi atuncia
Să ne ia la masa lor.
Di băiete după mine
Şi din buze şi din suflet:

„Mort mai bine, călcat în picioare
Şi sdrobot de caii păgâneşti,
Decât isgonit de vr'un creştin
Cu ruşine din societate.“

„Stringe bine-aceste vorbe, June,
Ca să nu ți-le răpescă vântul
Când ne vom afla pe şesul cela.
Sus, la arme! calul ți-a scăpat.
Nu-e nemic; îți dau de loc eu altul.“

Astfel dîse 'ncet şi alte vorbe
Junelui. Cu toţii se rădică,
Cid îl ia de mână-acum şi strigă,
Sbiéră grósnic cu-al său glas de
fier:

„Mort mai bine şi turtit de caii
Păgâneşti, decă între creştini
Viú şi ruşinat!“

Aşa-i vorbi.

Întru-aceea sună tobe,
Clarinete şi cimbale.

Sus, la luptă! Vom învinge,
Spre Valencia, ostaşi!

Infocat de-acea vorbire
A lui Cid, în ziua-aceea
Palaëz minună făcu.

LII.

„Vrënd a cerului regină
Şi fecióra preacurată
Ca să cucerim Valencia
Cu-ajutorul ei ceresc,
Să te duci la Mauri, Pedro,
Să grijeşti de cei ce sufer
Şi pe cei morţi să-i îngropi.
Celor biruiţi le spune,
La bărbaţi şi la femei,
Cum-că noi, în luptă mândri,
Suntem cei mai blânzi în pace,
Generoşi şi 'ndurători.“

„Fă-î să vină-aici la mine
Să vorbesc cu ei, eu singur,
Pentru-a sa soţia nimeni
Şi comori să nu se témă,
Că-mi lipsesc pentru tesauri
Scrinuri, ér pentru neveste
Îmi lipseşte-un harem. Una
Mi-e soţia legiuită,
Una e nevasta mea.“

„Alvar Fanez, sus! alérgă
La sërmana mea Ximena;
Ad'o 'ncóce cu copiii.
Iea şi ceva bani cu tine,
Pentru ca gătite bine
Ici să vină şi să vedă
Cest oraş frumos şi ele
Şi pe Cid, amicul lor.“

„Apoi trei-deci mărci în aur
Iea cu tine şi le pune
Lui Sânt-Petru pe altar.
Iea şi două mii monete
De argint pentru ovreii
Israel şi Beniamin
Cei oneşti; le dî să-mi ierte
Cea dintăiu a mea minciună,
Ce 'n vieţă o-am vorbit.“

„Cele două lădi închise,
Cari le-au dus ca ipotecă,
Le credeaú de aur pline,
Şi-au fost pline cu nisip.
Totuşi nu fu 'nşelăciune,
Că-cî în lădi era cuvântul
Meu, şi-acele-e aur pur.“

„Antolinez, tu 'nsoţesce
Pe-Alvar Fanez, că-a lui limbă
E cam leneşă, dar limba
Ta vorbeşte bucuos.
Sus! şi spuneţi şi Ximenei
De-ale noastre întemplări
Ajutaţi-i în cântare,
Că-cî în césurî bune cântă
Cu ghitarra bucuos.“

„Împreună şi la curtea
Regelui apoi să mergeţi;
Şi să-î daţi aceste daruri,
Cu smereniă rugându-l

Să vă lase 'ncóci s'aduceţi
Pe soţia şi copile.“

„Câte 'n limba-ţi ostăşescă
Veí avea să spui, să nu-ţi uiţi,
Alvar Fanez, un cuvënt.
Chiar de-ai face ca să ridă
Vrunul din vitejii curţii
Dela şcola cea domnescă;
De-ale mele planuri alţii,
Cum şi de-ale tale vorbe
Îşi vor bate joc. Fă astfel,
Ca invidiei să-i crepe
Fierea 'nveninată 'n sin.“

„Acum mergeţi, prieteni, mergeţi;
Când veí veţi întorce-aceia
Séu m'afliţi ca 'nvingătorul
Altor Mauri, ai mei duşmani,
Séu că nu m'afliţi de loc.“

LIII.

Ajungënd acum la Burgos
Regelui sărută mâna
Alvar Fanez de Minaya,
Antonilez lângă el.

„Îţi trâmite-aceia daruri
Preasmerite, 'nalte rege,
Un vasal măreţ, pe care
Din regat l'ai esilat.“

„Ca să nu m'ênşel nici singur
In solia mea, dă-mi voe,
Să-ţi spun chiar acele vorbe
Pe cari Cid mi-a dîs să-ţi spun,
Că-unde nu e Cid, sunt eu.“

„Astfel dîce: „Din Valencia
Îţi trâmít ce se cuvine
Domnului dela vasal.
A asprimei pomenire,
Ce mi-ai arétat, o rege,
Mi-a ieşit din piept de mult;
Ba mă bucur, că-cî ea multe
A făcut spre-a mea mărire
Şi pentru regatul téu.
Ție-ți va aduce Fanez
Cai cavalereşci o sută
Cu covóra şi cu hamuri,
Toţi conduşi de-o sută sclavi,
Trei-deci de chei de casteluri
Şi cetăţi într'o cutiă,
Pe cari ție tradătorul,
Pe cari Cid ți le predă.“

„Mândru-mi plătesc datoria,
Rege, eu, cu bunurile
Unor regi avuţi învinşi.
Bietul esilat, o rege,
Cărui nu-i lăsaşi mimica,
Póte numaí cu averea
Altor a te mulţami.“

„Alvar Fanez, solul, este
Un ostaş, ce încă şciá
Să-şi câştige pânea sa;
El nu-ţi cere daruri, rege,
Cere numaí, ca 'n măsura
Vredniciei să-l primeşci.
Ce n'am dobândit eu însumi,
Dău el merita să-î dai.“

„„Vorbele de cinste-s ieftinî,
Dar aduc folose multe
Unui rege bun, că-ci ele
Multe inimi îi câştigă,
Pe când vorba rea-î răpeşte
Cea mai credincioasă chiar.

„„Că-ţi e credincios Cid, rege,
Nu te 'ncrede-acestei pilde;
Mulţi sunt pôte bravî ca dînsul,
Generoşi ca el puçinî.
El de bine-afică să-ţi serve,
Alţii ar afla de bine
Pentru-ocară să-şi rîsbune.
Cel ce dede lui Bellido
Arma, pôte altor trei-deci
Să le-o dea, de le plâteşte.
N'a 'nceput cu linguşire
Şi Bellido la Don Sancho
Pân' l'a dus de l'a ucis?

„„Cine pe lingăi scuteşte,
E silit ca să le facă
Tot aşa şi 'n viitor;
Sunt lingăi, cari-şi rîsbună;
Din a gurei lor dulcătă,
Rege, fă-ţi un scut şi astfel
Veî vedea ce fel de pază
Va fi asta pentru tin'.

„„Tu veî dice că din gura
Ne'nfrînată-a lui Rodrigo
Nu-ţi auđi decăt poveţe?
Da! pierdură mulţi regi capul
Prin învătăuri prea multe;
Dar acel ce nu primeşte
Nici un svat, e 'n veci pierdut.““

Glasul îşi rădică-un conte
Şi ridînd cu hulă dice:
„Vorba-e, mai bine-ađi, ca mîne
Vrea să vină Cid la Burgos
Ca să predice mereu.“

Alvar Fanez de mânia
Îşi împinge 'n cefă coiful
Şi scărînd din dinţii le strigă:
„Cin' cutěză-aici să sufle?
Unde nu e Cid, sunt eu.“

Toţi tăceaū. Ér Antolinez
Începu cu dulci cuvinte;
Glasu-î blând mişcase astfel
Sufletul Monarchului,
Încăt lasă pe Ximena
Ca la soţul ei să plece,
Marele şi bravul Cid.

LIV.

Ajungînd Dona Ximena
După-o lungă despărţire

În Valencia cea frumoasă,
De vitézul Cid cuprinsă,
Cu copilele trăieşte
Mama şi cu prea iubitul
Cid, cinstiţi de tótă lumea,
Fericiti şi desfătaţi.

Când de-odată vine vestea:
Miramamolin cel Mare
Ar veni cu tari armate,
Cinci-deci de miî calărime,
Pedestraşi chiar fără număr;
Vine tare spre Valencia
Vrînd lui Cid a i-o răpi.

Cid, acum deprins în arme,
Forturile le 'ntăreşte
Cu ostaşi şi cu merinde,
Cavalerii 'nbărbătěză
Vesel, ca de obiceiū.
Duce pe Dona Ximena
Şi pe fete-apoi în turnul
Cel mai mare din castel.
De-acolo vedeau departe
Peste mare cum vin Maurii,
Cum aşedă cu iuţele
Şi cu grije corturile
Între strigăte, resboinicî
De trompete şi de cornuri.

Mare spaimă sînti mama
Şi copilele, că-ei astfel
De oştirî de-odată ele
Pân' atuncea n'au vîduţ.
„Până voiū trăi,“ le dice
Cid, „să nu vî temeţi, dragă,
N'aveţi frică, şi nici griji.
Pe-aceşti ômeni toţi voi mîne
Biruiţi li veţi vedea.
Fetelor, cu-a lor avere
Zestrea vî se va 'nmulţi.
De sunt mulţi, cu-atât mai mare
Pradă facem pentru-altarul
Din Valencia; ea mîne
Spre-a poporului mirare
La picîore vî va sta.

Într'aceea vîduţ Maurii
Îmbulzindu-se spre porţi,
Dice: „Alvar Salvadores,
Mergî şi pune-ţi armătura,
Iea cu tine două-sute
Călăreţi din cei mai sprinteni
Să faci gónă 'ntre păgani.
Să se bucare Ximena
Şi copilele, privind.“
Abia dice şi se 'ntemplă.
Cu tumult alérgă Maurii
Toţi în trapéd cătră corturi;
Cel ce nu scăpa, cădea.
Dar aici se 'ntorc cu toţi

Şi, fiind că Salvadores
Prea departe 'n ei pîtrunse,
Cade 'n mâna Maurilor
Pân' ce Cid cu multă gloriă
Îl scăpă a două Ńi.

LV.

Întocmindu-şi bine ôstea,
Pedestraşi şi calărime,
Cid purcede din Valencia;
Ies afară toţi pe „Pórta
Şerpelui de apă“ 'n câmp.

Stégul îl purta Bermudes;
Hieronym episcopul
Înarmat cu ôstea plécă
Contra regelui barbar,
Miramamolin numit,
Ce veni sumet cu cinci-deci
Miî ostaşi calărî, să smulgă
Ér lui Cid frumoşa pradă,
Al Valenciei regat.

Pomenindu-se creştiniî
Faţă 'n faţă cu-atăţi Mauri,
Ei puçinî, ér Mauri mulţime,
Fură toţi cuprinşi de gróză,
Pân' s'arată pe Babiéca
Cid în arme strălucite
Şi le strigă: „să ne-ajute
Dumnezeu şi Sântul Iacob!“

Între Mauri dá năvală
Împărţind loviri de mórte,
Până-şi scaldă braţu 'n sânge;
Care cum se dá aprópe
Îl dá jos cu-o lovitură.

Dă de-al Maurilor rege
În tumult, îl nimeréşte
De trei ori, dar tot de trei ori
E scuit de armatură,
Până când se tupileşte
După-un dél într'o cetate
Îchinând câmpul lui Cid.

Din mulţimea ce-o aduse
Miî puçine-î mai rêmase,
Cei viî prisioneri cădură.
Tabéra 'n argint bogată
Şi 'n cai nobili fu pradată;
Ér în cortul cel mai splendid,
Din câte-au vîduţ creştiniî,
S'afra Alvar Salvadores.

Cid şi ceilalţi, veseli fórte,
Toţi se 'ntórseră 'n Valencia.
Mama şi-ale ei feteşe,
Cari din turn priviră lupta,
Vesele primesc pe Cid.

(Va urma.)

Despre montanistica şi însemnătatea ei.

Între factorii principali ai economiei naţionale se numără producerea primitivă, industria şi comerul. Aceşti factori stau în strînsă legătură unul cu altul, aşa încât cu tot dreptul putem dice, că: înaintarea şi lăţirea producerii primitive atîrnă dela industria şi comerul, şi că tot aşa primul factor ajunge la deplină perfecţiune numai prin mijlocirea celor două factori din urmă.

Prin economiă primim uneltele pentru îndestulirea necesităţilor noastre. Prin singuraticile graduri ale economiei putem primi singuraticile avuţi înainte de tóte în starea primitivă, érá după aceea le putem transforma mai uşor, preţui mai avantajos şi apoi preda comerului în mod mai raţional.

Agricultura şi exploatarea bogătiilor subpămîntesci

sunt producătorii primitivi, pe cari trebuie să-î ia în considerare ori care stat cultivat. Cu perfecționarea acestora câștigă industria un avânt mai mare,  r relațiunile comerciale capătă o estindere mai considerabilă.

Agricultura și cultura minelor sunt însă d n e între-prinderi de natură foarte opusă. Până când prin agricultură se cultiv ză suprafața p m ntului în direcțiunii foarte variii, cultura de mină se ocupă cu monotona lucrare internă a p m ntului. Mai departe: până când agricultura at rnă mai mult s u mai puțin dela climă, cultura minelor nu cunoșce nici o schimbare climatică, ci modurile de exploatare pot fi aceleși la poli ca și la ecuator.

Luând în mână o cartă generală-geologică a singuraticelor continenturi, ne vom convinge îndată, că mai t te țările și-au primit hotarul lor dela natură. Din punctul de vedere al formării și constituțiunei lor însă, munții ca și câmpiile celor mai multe ținuturi sunt în relațiune foarte intimă, și această relațiune nu se observă numai pe suprafața p m ntului, ci și în interiorul s u. Str nsa legătură a suprafeței p m ntului se p te vedea mai bine din vegetațiunea ei.

Multe țări sunt înzestrate dela natură cu cea mai mare frumseță și rodire, dar numai t rziu după formarea lor au venit locuitorii la convingerea, că o populațiune numai atunci p te ajunge la un grad mai înalt de cultură, decă se nizeșce a întrebuința t te produsele naturale ale teritoriului ei. Numai după ce și-a împlinit un stat acest scop măreț, adică numai după ce a ajuns la culmea conchistelor pe propriul său teren, p te să începă a-și înălța gloria prin cuceriri în afară.

Prin conducerea rațională a economiei, populațiunea p te primi un aședem nt sigur;  ră prin administrațiune  ntel ptă creșce venitul statului, prin urmare miseria și proletariatul se tot micșoreză. Deci misiunea principală a statului ar trebui să fiă îndreptată într'acolo, ca factorii amintiți să fiă pururea în legătură reciprocă, adică să se exploateze și evalueze bunurile și produsele naturale, și apoi să se predea consumațiunei. Spre a putea ajunge la acest scop, trebuie să se cultiveze cuviincios și cu judecată întreprinderile din singuraticele ramuri, țin ndu-se pururea înainte punctul de vedere național-economic și financiar.

Corpurile naturale le-a împărțit natura într'un mod foarte miraculos.  mpregiurarea c  t te câte există, nu au nici c nd liniște s u pace, ci trec mai nainte s u mai t rziu prin diferite schimbări esențiale, a permis să se esplice resp ndirea corpurilor naturale, care sunt pe suprafața planetei n stre și în interiorul ei. Corpurile de pe suprafața p m ntului se pot afla, cultiva, perfecționa s u aprefui foarte ușor,  ră tesaurii eternei adâncimi pretind o muncă str ordinară spre a putea fi aduși la lumina zilei.

 r știința, care conduce la bunurile naturale subp m nteșci,  ntreprinderea de a c știga și sc te la lumină metalele și petrele folositoare omenimei, se numeșce montanistică. Produsele c știgate prin această întreprindere sunt: produse primitive.

Mineralele nu înmulțesc numai tesaurii unui stat, prin valoarea lor  ntr nsecă, ci dau tot-deodată industriei și comerțiului ocaziunea de a se desvolta în lăuntru și în afară. — Prin cultura minelor se  nopol ză și se întrebuințéză spre a înmulți venitul statului locurile muntoșe, care altfel ar r m nea deșerte și fără venit. Cu alte cuvinte: Mine-

rele sunt în faptă unicele căi, prin care se pot înmulți cu siguranță avuțiile țării, și prin urmare sarcinile cetățenilor pot deveni din ce în ce mai moderate.

Desvoltarea minelor se p te urmări din întunecul timpului antic, și începutul lor are a se mulțami  ntemplării, care a permis a se găsi unele bucăți de metale. — Pop r le la început și-au îndreptat atențiunea numai la strălucirea și scilpirea aurului și a petrilor scumpe. Scule și-au făcut înainte „timpului de fier“ din petrii scumpe. Pe vremea lui Moise erau deja cunoscute cele mai multe petrii scumpe. Sceptrul preoților principalii era prov dut cu 12 petrii diferite. După s nta scriptură acestea au fost un carneol, un topaz, un smaragd, un rubin, un saphir, un iaspis, un hyacint, un ahat, un ametist, un chrisolit, un onyx și un beril. Altarul strălucia de aur. — Acest metal, aurul, cu col rea și luciul său era la început foarte prețuit de omeni.

După cum ne arată istoria omenirei, aurul, argintul și arama au fost primele metale, care s'au aflat și s'au întrebuințat parte ca unelte de t tă specia, parte însă ca  nfrumșetări și ca scule. Cu deosebire locuitorii Asiei anteriore și ai Egiptului, cari au ajuns mai  nt iu la cultură, au căutat și întrebuințat foarte de timpuriu metalele numite.

Aurul se află în natură mai totdeuna în stare masivă, adică în stare liberă, pe c nd celelalte metale apar mai mult în combinațiune și amestecate cu alte minerale, form nd astfel așa numitele esuri¹⁾, care înainte de întrebuințare trebuiesc supuse unui proces technologic-chemic. Această împregiurare a fost cauza, că aurul era foarte prețuit nu numai în locurile, unde se afla mai rar, ci și acolo, unde apărea mai des în cantități cu mult mai însemnate. — Deci nu începe îndoielă, c  exploatarea aurului a fost mult timp ocupațiunea omenilor. Însă deore-ce aurul se află adese-ori în nisipul de pe suprafața p m ntului, de aceea nu era de lipsă să se facă întreprinderi în adâncimi mai mari, ci a fost de ajuns să se caute numai prin gropi la suprafața fără vre o greutate mecanică.

Adevărata cultură a minelor și-a luat începutul numai, c nd s'a cunoscut prețul argintului și s'a aflat modul de a topi esurile de aramă.

E drept, că natura concede omenirei să caute și întrebuințeze t te bunurile ei. Ea a format corpurile nefușefite astfel, ca făptura  nteligentă să se p tă folosi de ele: Însă darurile ei sunt așa de ascunse, încă căutarea lor e împreunată cu cele mai mari greutăți. — Cu timpul se înmulțiră trebuințele omenilor,  r materiile subp m nteșci deveniră tot mai rare. Prin urmare omul a trebuit să pătrundă cu lucrarea sa tot mai afund și cu greutate tot mai mari.  n astfel de împregiurări minorul, condus de  nteligentă, deveni unul dintre cei mai diligenți și mai serioși lucrători; îndemnat de propria sa conștiință, începu a afla cele mai ingenioșe unelte spre a putea străbate cu mai multă siguranță și iuțelă în adâncimea  ntunecosă. Aceșta se putu îndeplini prin descoperirea ferului, care mai t rziu s'a prelucrat în așa numitul oțel. Deci fierul deveni prin str formările sale un material foarte folositor în viața comercială-socială; printr'ensul s'a aflat un mijloc, cu care minorul p te străbate mai repede în adâncimea

¹⁾ Francezii le numesc *min raies*.

pământului. — Mulți secolii s'a continuat lucrarea minelor numai cu unelte de fier sêu de oțel, ba și acum în timpul invențiilor tehnologice se întrebunțeză mai cu sémă în minerele, unde constituțiunea pământurilor e foarte solidă și unde trebuie să se esecutive o lucrare, dela care se cere să dureze mult în stare curată și regulată; așa d. e. în stóle principale, în puțuri ș. a.¹⁾

E drept, că în minele antice încă de pe timpurile Romanilor se află puțuri și stóle părăsite, care vădesc o diligență minunată; așa d. e. din mapele romane, care se află tipărite la Nürnberga în tabelele Peintingerice, se póte vedea foarte clar,

că în comitatul Cărașului (din Bănat) au existat în diferite locuri muntoase foarte multe mine. Acésta se probéză prin aflarea lampeilor de mine, a topitórelor, monetelor, petrilor memoriale etc., de unde urméză, că Romanii nu au fost numai cuceritori în părțile montane ale Daciei, ci și cultivători ai industriei. Înse urme de vre-o lucrare artificiosă sêu vre-o învingere înțeléptă a pedecilor respective se pare a fi foarte puține. Lucrarea s'a continuat numai acolo, unde se aflau mineralele în cantități mai mari, și unde era mai ușor a se căuta și a se scóte la lumina ăilei. De vre o manipulare sistematică, precum se póte vedea în timpurile noastre la tóte minele din țerile mai civilisate, nu era atunci nici vorbă. — Dar nici nu s'a putut aștepta mai mult pe timpul acela! Lucrătorii erau numai sclavi și criminali, carii fiind tiranisați lucrau în mine fără vre un interes.

Tărđiú după descoperirea Americei se înalță și industria în Europa întrégă. Ea, industria, avu lipsă și de

alte materii, pe care numai cultura minelor le póte oferi. Între aceste materii minerale cele mai însemnate sunt fierul și carbunii de pétră. Améndoué își află întrebunțarea lor foarte lătită, suplinind diferite corpuri în diferite ramuri ale vieții practice. — Industria din timpul mai nou ne arată foarte clar, că prețul fierului a scăzut tare, érá întrebunțarea sa se tot lățeșce. Cugetând d. e. numai la aplicarea sa în arhitectură, suntem foarte aplecați a crede, că va veni timpul, când modificarea fierului va concura în proporțiune dréptă cu orí ce materiale de zidit.

Lățirea carbunilor de pétră încă e mai tot așa de însemnată.

Întrebunțarea fierului la diferite mașine, a carbunilor de pétră ca material de topit și de încălđit, a dat celor mai multe negoțuri, ba întregului comerțiú, o formă de tot nouă. Împreunarea fierului și a carbunelui de pétră la căile ferate forméză pe terenul comunicațiunii o epocă extraordinară.

Din cele ăise până aci și din alte împrejurări cunoscuté în viața practică se póte vedea fără indoélă însemnătatea montanisticii.

Însé cu cât e de însemnată cultura de mine, cu atât e mai periculoasă întreprinderea ei. Minorul este espus la foarte multe pericole! Ici curge apa din tóte părțile împedecând continuarea lucrului și periclitând viața ómenilor; co-

lo amenință gazuri irespirabile sêu inflamabile; érá uneori se dărtună — prin cutremuri sêu prin rėzimarea neglijentă — coperișul minei și în acest mod se îngropă de vii sėrmanii lucrători. Cu un cuvânt: vieța minorilor se sėrșeșce cu mult mai înainte de timp.

Minorul întră în baie, făr' a șei sigur: peste ce fel de pedeci va da, și unde sunt pericolile amenințátore? La lumină slabă caută să-și începă lucrul sêu, sperând că tot va afla odată cei din urmă tesauri din sinul pământului.

Pentru ca să pótă minorul pricepe și întrebunța pe

Archiducesa Maria Christina. (Pag. 344.)

¹⁾ Găurile perpendiculare, de formă pătrată, poligonă sêu eliptică se numesc puțuri (în Bănat pravăi), érá acelea care se fac în direcțiune mai mult sêu mai puțin orisontală și care au de regulă o formă de trapez, se chiamă stóle (stula?).

Nota out.

Red.

Francezii le numesc puțuri și galerii.

deplin puterile naturii, pentru a-și ușura lucrul, pentru a ajunge sigur și iute la scopul propus și la o răsplată însemnată, trebuie să chiame în ajutor știința care se uumește în genere știința montanistică. Această știință cuprinde în sine mai multe ramuri din științele naturale, dintre care vom aminti numai pe cele mai generale și mai principale.

Cea dintâi știință e așa numita mineralogică, cu care stă în strînsă legătură geologia, sîm știința despre structura și formarea cîmii pămîntului.

Mineralogia ne învîță a cunoșce diferitele calități ale mineralelor, adică a corpurilor naturale organice și de o massă omogenă; ță geologia ne arată natura și dezvoltarea pămîntului dela prima sa purcedere pînă în timpul istoric. — Pămîntul nu a avut la început acele însușiri, pe care le observăm acum, ba din contră: dela începutul sîm a trecut prin modifițiuni fôrte diferite, care nu se pot esamina la oaltă și de odată. — Dintre aceste modifițiuni cea mai însemnată e starea de presinte a pămîntului; că-cî numai acesta se pôte observa de-a dreptul. Tot ce putem țice despre starea antică-geologică a planetei nîstre, se pôte deduce numai din esaminarea strictă a stării de față. — La esaminarea naturii pămîntului se nasc următorele întrebări: Ce formă, ce mărime și ce calități fizice posedă pămîntul, din ce fel de materii se formăză partea accesibilă a cîmii lui, ce fel de puteri au avut și au încă și acum influință asupra suprafeții sale, în ce mod au purces diferitele pămînturi și petrii, care formăză cîja lui, și în fine: cum a fost dezvoltarea pămîntului, respective a organismelor de pe el?

De aici urmăză, că: geologia e una dintre cele mai folositoare științe; că-cî ea conduce pe minor nu numai la aflarea esurilor și a altor materii scumpe din lăuntru munților, ci înlesneșce cele mai positive moduri spre aducerea lor la lumină. Geologia, împreunată cu paleontologia¹⁾ ne ajută ca să putem cunoșce starea de mai na-

¹⁾ Paleontologia e știința petrifițațiunilor, adică știința organismelor antici; ea ne arată starea florei și a faunei de odinioară, începînd din timpul acela, unde și-a primit prima viață organică activitate sa.

Nota aut.

inte a organismelor și străformarea acestora în decursul neșciutelor mii de seculi antiistorici.

Basa mineralogiei și a geologiei e chemia! Că-cî produsele minerale, esurile de fier, de plumb, de aramă nu au nici o valoare în viața comercială; acestea nu se pot întrebuița în starea lor primitivă, ci trebuiesc topite și străformate astfel, ca să se pôtă omenimea folosi de ele. Aceste străformări tehnice numai prin cunoșcînțele chemice se pot aduce la un rezultat corăspundător¹⁾.

La rădicarea și înaintarea montanistică ar trebui să se ia în considerare încă și determinarea bunelor legi despre relațiunile iuridice ale montanistică și orînduella lucrătorilor, care stă sub paza autorității statului. Deslegarea acestei probleme stă deja mai în tôte statele europene în mîna administrațiunei publice și se efectueșce prin așa numita lege montanistică.

Afară de aceea cultura rațională a minelor pretinde și dezvoltarea minorilor și a intendentilor apți, diligenți, inteligenți și morali. Această temă tot statul trebuie să o deslege prin diferite institute școlastice-montanistice.

Minorul calificat științifice trebuie să cunoșcă și alte științe esacte! Așa d. e. mecanica, arhitectura, geometria practică-montană și altele.

Nu vrem să vorbim aci despre tôte aceste deore-ce ar trebui atunci să întrăm prea sistematice în știință, ceea ar oboși pôte pe cetitorul laic. Deci vom încheia de astădată cu acea însemnare, că dela ori care minor se recere o serioșitate esemplară, ță Românul avînd și această însușire, de aceea tinerimea română studiôsă ar face bine, decă s'ar supune științelor naturali, respective științelor montane cu mai mare pasiune. Negreșit alte științe încă sunt folositoare, dar tinerimea nîstră se aplică cu predilecțiune la iurisprudență, fără a considera cît de necesară e montanistica și în genere științele esacte pentru dezvoltarea buneii-stării comune. Gloria românismului s'ar rădica, decă am face în viitor propășiri gigantice pe terenul științelor esacte!

G. Pocrean.

¹⁾ Veți „Chemia și Istoria ei“ din „Buciumul Român“, anul al III-lea Nr. 1. Iași.

Nota aut.

Asarmi.

Novelă istorică originală de Jason Bianco.

Precum un vis dulce dispărînd lasă după sine o impresiune plăcută în sufletul omului, așa și timpul vechi a lăsat timpurilor nouă câte o amintire duiôsă despre esistența unor ființe mărețe, care môrte încă trăesc. Resfoind paginile prăfuite ale istoriei antice ne vom opri la timpurile, cînd omenimea în tot obiectul și în tot fenomenul natural vedea un deș, cînd instinctul propunea religiunea și totuși morala ne-a lăsat modele mărețe.

Ne aflăm pe pămîntul Asiei, lăgănul genului omenesc, privind un rege puternic al Persiei, pe Cosroe, al căru lucifer strălucit cade de pe firmament și se stinge pe un mormînt rece . . . Aci plâng două ființe plăpânde, ca două trandafiri de primăvară . . . Una e tristă ca o piramidă cuprinsă de viscole în pustia . . . Cealaltă însă, prin negurile ce umbresc gândurile ei, mai zăreșce o scînție de lumină mîngăetore: speranța domniei! . . .

Acesta este Turon, fiica mai mare a lui Cosroe. Ea

și ajuns pe tronul regesc, dar florile din cununa vieții sale fură curînd atacate de brumă și cădînd una câte una acoperiră movila unui nou mormînt regesc.

Tronul ță-și veduvt! Frumôsă Asarmi, sora reginei Turon, trebuia să-l ocupe. Dar ea nu se simția fericită de acest favor al soții, ci se înfiora și de cugetul că odată, cu voe sîm fără de voe, coróna va împodobi capul sîm. Ea își țicea: „Cînd regele șede pe scaunul mării sale, atunci îi apasă umerii mai mare povară.“

Asarmi nu era amica domniei, precum lumei îi plăcea a crede. Într'o țic, o veste impluse orașul, că fata cea frumôsă a regelui e lunatică. Acestă faimă se esplică prin împregiurarea, că tînăra fată în nopțile lunose s'a putut observa adese-ori plîngînd la mormîntul familiei.

Narisa, amica ei intimă, cerca să o convingă despre reul ce-i pôte cauza o întristare prea mare, și așa mai alina delirul sufletului ei.

După multă frământare, în fine Asarmi se decide a primi coroana. Actul solemn însă, s'a împlinit într'un mod opus datinei eređite. De față era un mic număr de nobilime, în frunte cu Hormoz, satrapul Carasoniei, un mare vânător de interese proprii. Cu atât mai bine reprezentată a fost clasa poporului de jos, căruia îi adresă și regina mai toate cuvintele salutătoare. Această întâmplare produse în nobilime un resimț și receală către Asarmi, și numai frumseței ei se atribuieșce împregiurarea, că nemulțămirea nobilimei nu s'a exprimat conform spiritului epocii.

Focul însă ardea sub spuză, deși singurul său efect a fost izolarea reginei.

Simțul buneii cuviințe și al curteniei rămase neatins numai în sinul lui Hormoz. Acesta da lucrului o altă coloră și nu e mirare, când el era sclavul unei patimi ce-l orbise destul pentru a-l face să presupună că inima reginei suferă de aceeași bôlă ca a lui.

Hormoz iubia . . . Asarmi jelia și desprețuia lumea . . . Între inimile lor era dară aceeași opozițiune, ca între magnetii de poli contrari. Hormoz cerceta palatul în totă ziua, ér regina își afla totă petrecerea în convorbiri cu sârmanii asupriți de sorte, cari imploraū milă și pe cari Asarmi îi dăruia cu mână bogată.

Narisa, în credință, că ar face o plăcere reginei, sfătuindu-i mai multă economie, dișe odată:

— „Dômnă mea, pentru-ce împărțesci averile cu toți flămênđii din lume, dela cari nu poți spera nimic? Bunătatea Ta ar trebui simțită de sufletul tronului . . . de cei mari . . .“

— „Frumose vorbe,“ răspunse Asarmi suriđend. — „Dar eū nu împărțesc comorile ca să se risipescă, ci le sémên ca să sporescă; în cas de lipsă voiū să le aflū în tot locul. Pe sêrac îl mulțameșci cu darul, pe cel mare cu tractarea afectuosă; așa se dobândesc inimile, și când îți-ai asigurat simpatiile tuturor, dispui de toate comorile naturei.“

O discuțiune viă se născu de aci și se continuă până către mieđul nopții; atunci amicele se sărutară și se despărțiră întrând în cabinetele de dormit.

Asarmi rămase acum singură. Cugetări adânci o cuprinséră; sufletul ei rêtăcia în timpuri trecute și i se părea că pe dinaintea ochilor ei trec umbrele tuturor morților dela crearea lumii până atunci. Vorbind în sine Asarmi se preâmbla prin cameră, legănându-se în umbra nopții ca o trestie de baltă la suflarea zefirilor. Din când în când se opria la ferestă și se îngâna cu dômnă visurilor, care-o privia încântătoare din adâncul cerurilor . . . Într'un minut, când Asarmi se părea răpită în acea lume fericită unde pluteșce luna, pe sub ferestrele palatului resună lin un cânt melancolic repețit de ecouri:

Doué stele cu zori line	Dar ca cele doué stele,
Am zărit în calea mea,	Stele mândre ce iubesc,
Și d'atunci tot în suspinc	În rêtăcirile mele
Rêtăcese din stea în stea.	Nicăiri eū nu gădesc.

Ah! ochi dragi, divine stele,
Luminați fără a 'nceta
Pe cărarea vicții mele;
De-acum alte noiou căta!

Asarmi tresări ca atinsă de un curent electric, și dișe în gândul său: „ . . . Acesta e pentru mine . . . Cunosce lira de pe tril, ca pasărea de pe glas . . .“ Ea aruncă o

privire pe ferestă, dar vedu numai o umbră omenescă luncând pe stradă în rađele lunii, și apoi disparênd. Regina rămase indiferentă și se cufundă érăși în cugetările sale fantastice; ea se lăsă să cadă într'un scaun, pe care bucele undulătoare ale părului ei îl ascuseră, precum o salcie plângătoare ascunde cu ramurile sale un mormânt. O sguiditură scutură pórta palatului; Asarmi nemișcată aștepta repetarea fenomenului. După un scurt interval de tăcere, cine-va bătu în ușa salei și ceru intrare. Era Hormoz. El era în armătură complectă. Asarmi deschise ușa și la vederea ostașului, cuprinsă de ôre-care spaimă, se retrase cu trei pași îndêret și voi să vorbescă, dar Hormoz o preveni.

— „Dômnă,“ dișe el, „nu mi mișcată de această visită extraordinară, că-cî necesitatea frânge legea. În nóptea acesta nu am închis ochii, am fost sentinela garnisonelor, castrelor și poliției. O bandă de hoți a jăfuit și asasinat o familie în cetate; banda este prinsă și arestată. După această scenă tristă apăru un fenomen ceresc minunat: o stea cu codă se rădică spre rêsărit și după o esistență de un minut se stinse cu un sunet puternic. În emisfera septemtrională se înălță un urlet satanic, ca și cum ar fi năvălit infernul să ruineze întręga operă divină. Mi s'a împlut capul de idei, că pôte Tătari de peste Himalaja vor fi întreprins o expedițiune cuceritoare. Aceste sunt semne ce inspiră grije . . . și cer explicațiunea Magilor.“

Asarmi asculta nepăsătoare istorisirea satrapului, ea simția că acele cuvinte erau numai punctul de trecere la o conversațiune de altă natură.

— „Dômnă,“ continuă Hormoz, „am să-ți povestesc și o altă curiositate. În nóptea premergătoare înăugurării Stăpânirii Tale m'am visat călătorind pe malurile Eufratului romantic. Contemplam mărirea naturei, ca un astronom și ca un poet, când, étă, o stea frumoasă părășeșce cerul și cade înaintea mea pe pământ, pe care-l prefăcu într'un raiū înfinit . . . Eram fericit . . . Doriam să nu măi mor . . . Dar în acel minut de fericire lătratul unui câne îmi împășcă visul. M'am deșteptat și . . . am suspinat adânc . . . vedênd că fericirea fusese numai un vis înșelător . . .“

— „Satrape,“ observă Asarmi suriđend, „ôre toate sunt visuri, câte mă-ai povestit? Acesta e o vorbă. Dar veđi, domnul meu, un vis numai ce influință are asupra inimilor omenesci; ce să cugeti despre o realitate, care nu este totdeuna ce se pare?“

Peste fața lui Hormoz trecu un suris bizar, pe frunte-i se depuseră neguri de profunde cugetări, ér ochii săi scînteitorii aruncaū nișce priviri săgetătoare în fața delicată a reginei.

— „Domnule Hormoz! fără a-mi aroga calitățile unui fisionomist, ași fi în stare să-ți descoper dispozițiunea sufletescă în care te ași; și fără să fiū medic bogat în cunoșcînțe, ași fi aproape sigură că-ți voiū spune ce te dore. Eșci predat cu totul în brațele grijilor, de sigur afacerile publice îți-au preocupat inima. Ah, domnul meu, tot lucrul greū început în ôra bună și continuat pe cale rațională — este ușor . . . Lasă grijile la o parte! . . .“

Urmă un dialog lung și forțe viū între aceste doué persoane. Hormoz, vedênd că regina nu consimte cu unele pretensiuni ale sale și nu aprobă dorința lui de a fi investit cu putere de dictator în stat, se aprinse mai tare la luptă.

Asarmi era atât de frumoasă și de blândă, încât Hormoz se incuragea tot mai tare la întreprinderea pașilor săi temerari. Esteriorul satrapului era de altcum destul de măgulitor pentru a-i putea asigura simpatiile unei femei amabile, dar modul cum se apăsă regina făcu pe Hormoz să prevață îndată că speranțele sale în fine vor suferi trist naufragiu. El începu a se condamna pe sine: „Am să mor, numai odată am să mor și cu acesta sunt dator naș-

cerii mele; de moarte însă nu mă înfioresz, ci mă înfioresz vădând cum natura predominază mintea... De acum sunt nebun și nebunului toate-i sunt permise. Fără voe am intrat într-o luptă, în care laurii dobândiți în fața dușmanului vor cădea veștejiți... Tot una... Dămna mi-a dat ansă să nu cunosc lege, bună cuviință, eu voi cerca să văd până unde duce nebunia.”

(Va urma.)

Archiducesa Maria Christina.

Abia a trecut un an și jumătate, de când tinărul rege al Spaniei, Alfonso, luase în căsătorie pe verișora sa Mercedes de Montpensier (în 23 Ianuarie 1878).

Acastă unire, dictată de un amor fierbinte, cum pôte să se nască numai în inima unui tinăr de 20 de ani, avu o durată scurtă. O moarte prematură smulse pe regina Spaniei din mijlocul unui popor, care o iubia, din brațele unui soț, care o adora. Abia după cinci luni de căsătorie, regele Alfonso rămase văduv (26 Iunie 1878). Diarele au adus amănunte multe despre durerea nemângâietă a regelui. Existența lui se părea sdrobotită. Alfonso nu mai părâsia Escorialul, unde petrecuse Mercedes de preferință, la masă i se puneau două tacâmuri și ochii regelui erau îndreptați neconțenit cătră locul gol, unde ședuse soția sa adorată.

Ba, tinărul rege voia cu ori-ce preț să depună corôna și să se retragă într-o mănăstire. Amicilor dinastiei și ai Spaniei le succese a-l abate dela acele idei. Ar fi fost într'adevăr trist pentru nenorocita țără slăbită prin regimul femeilor și prin resbele civile să se vadă erâși în voea întemplierii. Regele Alfonso recunoscând dară serioșitatea îndatoririlor sale, impuse tăcere inimii sale sângerând și se hotărî a sacrifica durerea pe altarul patriei. Interesele dinastiei și liniștea țării, căreia îi trebuie un tron ereditar, îl făcură să se gândescă la o nouă căsătorie.

Ômeni, cari au să se îngrijescă de destinele Spaniei, își îndreptară privirile asupra archiducesei austriace Maria Christina.

Maria Christina Desideria Henrietta Felicitas Rainera s'a născut în 21 Iulie 1858 și e cu un an mai tinără decât regele Alfonso. Mamă-sa archiducesa Elisabeta, fiica archiducelui Iosif, fost palatin al Ungariei, născută în 1831, se căsătorise mai întâiu cu archiducele Ferdinand d'Este, care muri în 1849, și apoi în a doua căsătorie cu archiducele Ferdinand Carol, care încă muri în anul 1874. Unchiul principesei din partea tatălui sunt: archiducele Albrecht, eroul dela Custozza, și archiducele Guilelm. Frații archiducesei Elisabeta sunt: regina Maria a Belgiei și archiducele Iosif, comandantul suprem al honveților.

Archiducesa Elisabeta, fiitorea sócră a regelui Spaniei, este o femeie de o frumșeță imposantă și sémână foarte tare cu împărătesa Maria Theresia. Din căsătoria cea dintâiu are o fată, măritată după principele Ludovic de Bavaria.

Archiducesa Maria Christina, care încă în anul 1876 devenise superiora ordinului theresian de dame aristocrate din Hradsin în Praga, are o față gânditoare și prea serioșă pentru vârsta ei. Ea a moștenit frumșeța mamei sale.

Portul ei e maestos și grav, ca și modul ei de a cugeta, ceea ce a îndreptățit-o la ocuparea unui post, care rămâne tot gol până când nu se găsește o archiducesă capabilă de a-l ocupa cu demnitate. Acastă serioșitate prematură nu o împiedecă de a fi foarte amabilă în societate; ba se scrie despre dënșă, că are sânge iute și că din ochii ei scinteiează focul plăcerii de viață. Astfel este această tinără archiducesă, despre care s'a lăit vestea numai de câte-va săptămâni că este chîmătată a ocupa golul lăsat de Mercedes în inima regelui Alfonso și pe tronul Spaniei. Se țice că Maria Christina a pus o condițiune la unirea ei. Fără îndoelă, aducându-și aminte de iubirea pasionată a tinărului rege pentru reposata sa soție, se va fi temut ca nu cumva amintirea primei regine să împedecă pe Alfonso de a iubi pe a doua. De aceea a țis, că trebuie întâiu să se întelnescă cu regele Spaniei, și numai decă inima îi va spune, că se va putea naște amor între ei, numai atunci va consimți la unire. Decă toate acestea sunt adevărate, tinera archiducesă și-a câștigat un nou merit în ochii ômenilor simțitori și dreptul de a fi aprețuită, cum se cuvine, de regele Alfonso. Se șciă, că și regele Spaniei e însuflețit de aceleși simțăminte nobile, de aceea a găsit foarte natural ca fiitorea sa să dorescă, ceea ce doria singur.

Dar cum să se întelnescă? Regele nu putea părâsi Spania fără invoelă Cortesilor, care pentru moment n'aveau sesiune. Așadar nu putea fi vorba de o vizită a regelui Alfonso în Austria. Se gândiră dar să alégă un loc de întelnire la frontiera Franciei de cătră Spania. Sôrtea căpu pe Arcachon la țermul mării, unde și sosi regele incognito în 22 August. Archiducesa Maria Christina îl aștepta.

Regele și archiducesa se întelniră aci foarte des, parte la ospețe comune, parte în excursiuni pe mare. Nu mai încape îndoelă, că fiă-care dintre dênșii aprețuind calitățile escelente ale celuilalt, în curând se va învoi la o unire potrivită din toate punctele de vedere.

Curând după întrevedere, Cortesile vor fi conchiămate ad hoc, pentru ca să iea cunoștință despre unirea proiectată și să voteze darurile de nuntă, după cum e obiceiul. Archiducesa ar fi dorit să aibă o suită de dame austriace, dar eticheta castiliană pretinde ca damele de onóre ale reginei să fiă spaniole.

Regele a părâsit Arcachon în 29 August; ér fiitorea regină a Spaniei cu vre-o două zile mai târziu, în 1 Septembrie. Dënșă s'a întors la Viena, unde va petrece pôte până cătră finea lui Octombrie, când se va duce în Spania. Cununia se va sërba la Burgos, ér nu în biserica Atocha din Madrid, în care s'a cununat Mercedes. Acastă schimbare se face, pentru-că suvenirea reposatei regine e încă

prea prospătă, și chiar Cortesile nu voesc, ca într-o zi de bucurie, inima regelui să fiă turburată prin amintiri dureroase.

Festivități n'au fost de loc la întâlnire, deore-ce veduția regelui nu durază de mult. Afară de aceea archiducesa Maria Christina încă nu iubește petrecerile, nici dan-

țul, pe care le socotește incompatibile cu funcțiunea serioasă de abatesă, pe care o îmbracă.

Prin această unire, de sigur bunele relațiuni, care există între Austria și Spania, se vor întări încă și vor putea odată naște fructe folositoare pentru amândouă statele.

Descânțece din Bucovina.

I. De albăță.

N. a sinecat*)
 Și-a mănecat*)
 Dela casă,
 Dela masă,
 Pe cale,
 Pe cărare,
 Gras și frumos,
 Rumen și voios.
 Dar când a fost
 La mijloc de cale,
 De cale și cărare,
 L-au telnit Vântósele
 Și Frumósele*)
 Din față l-au telnit,
 De pământ l-au trântit
 Gros negru*) l-au făcut,
 Cu țernă l-au acoperit,
 Albete 'n ochi l-au băgat,
 Făr' de vederi l-au lăsat.
 A prins N. a se tângui
 Și-a se glăsui
 Cu glas mare până 'n cer,
 Cu lacrimi până 'n pământ.
 Nime nu l'a vădut,
 Nime nu l'a audit,
 Numai Maica Domnului
 Din pórta cerului.
 Numai ea că l'a vădut,
 Numai ea l'a audit
 Și pe nume l'a strigat
 Și așa l'a întrebat:
 „N. ce plângi,
 Ce te tânguesci,
 Ce te glăsuesci,
 Cu glas mare până 'n cer
 Cu lacrimi până 'n pământ?
 — „Eu cum nu m'oiu tângui,
 Și cum nu m'oiu glăsui
 Cu glas mare până 'n cer,
 Cu lacrimi până 'n pământ,
 C'am sinecat
 Și-am mănecat
 Dela casă,
 Dela masă,
 Pe cale,
 Pe cărare
 Gras și frumos,
 Rumen și voios.
 Dar când am fost
 La mijloc de cale,
 De cale, de cărare
 M'au telnit Vântósele
 Și cu Frumósele,
 Din față m'au telnit
 De pământ m'au trântit,
 Gros negru m'au făcut,
 Cu țernă m'au acoperit,
 Albéța 'n ochi mi-au băgat
 Făr' de vederi m'au lăsat.
 „Tac! N. nu mai plânge
 Cu lacrimi de sânge!

Nu te tângui,
 Nu te glăsui,
 Că eu te-oiu lecui!“
 Maica Domnului
 Din pórta cerului
 Scară de-aur a slobođit,
 Pe dēnsa s'a scoborit
 Înaintea lui N. a eșit,
 De mâna dréptă l'a luat
 Dipe*) sóre l'a înturnat
 Și-a pornit, și a plecat
 Pe drumul lui Adam*)
 La fântâna lui Iordan
 Și-a telnit
 Trei surori a sórelui.
 Cu trei mătură,
 Cu trei greble,
 Cu trei diriticanii,*)
 Cu trei măneci de mătăsă
 albă.

Maica Domnului
 Cum le-a telnit,
 Cum le-a zărit
 Póla a întins
 Calea le-a cuprins
 Și le-a cuvântat
 Și le-a întrebat:
 „Unde mergeți voi
 Trei surori a sórelui?
 — „Că noi mergem
 Și ne ducem
 La fântâna lui Dumneđu
 S'o curățim de gozuri
 Și de gloduri! —
 „Nu mergeți,
 Nu vă duceți
 Voi trei surori a sórelui
 La fântâna lui Dumneđu!
 Că fântâna lui Dumneđu
 E curată
 Luminată
 Ca de Dumneđu ce-i dată.
 Da voi mergeți
 Și vă duceți
 De curățiti albetele
 De pe ochii lui N.
 Curățiti albéța albă,
 Albéța négră,
 Albéța roșiă,
 Albéța de 99 de feluri,
 Albéța de 99 de chipuri.
 Cătați-o 'n cleștele capului
 În fața obrazului,
 În genele ochilor,
 În prejurul ochilor,
 În luminile ochilor.
 Curund*)
 Mai curund
 Cu greblele-o greblați,
 Cu fórfecele-o fórfecați,
 Cu măturile-o măturați,

Cu unghiile-o ciupiți,
 Din ochi mi-o fugăriți,
 Cu mănecile-o ștergeți,*)
 În póle mi-o puneți,
 La așia cu 'mblătitori o
 duceți,
 Ca 'mblătitori 'n grabă
 Mii și fărime s'o facă,
 Peste gardul țarinei s'o deie

Boii 'n córne c'or lua-o
 Și la mare că mi-or duce-o.
 Acolo să pérá,
 Acolo să respérá.
 N. să rămăe curat,
 Curat și luminat,
 Ca argintul strecurat,
 Ca sórele 'n senin,
 În vecii vecilor, amin!

N o t e.

Descânțecul acesta se descântă în nouă zile după oltă dēsdeminéța până a nu resări sórele. După a nouă zi, cel bolnav trebuie să fiă vindecat. Se descântă în ori ce zi, fiă de fruct seú de post, și 'n fiă-căre zi versurile de sus se repetază câte de nouă ori una după alta, adică descânțecul se descântă în nouă restimpuri.

Décă, după cum mi-a spus descântătórea, o Romăncă din Ciudeiú, care mi l'a dictat, décă nu se descântă în fiă-care zi câte de nouă ori una după alta, atunci descânțecul nu e de nici o sémă, de nici un léc.

Descântătórea, când începe a descânta, prinde cu două degete măneca cămeșii drepte în palmă, eră cu celelalte trei degete iea o crenguță de mătură și o păreche de fórfeți și cu aceste obiecte descântă dând încrucis asupra amânduror ochilor. Décă însé descântătórea dá numai asupra unui ochiú cu obiectele acestea, atunci tot descânțecul nu e nici de un léc, că-cí albéța se mută pe celălalt ochiú.

Mai departe, spune descântătórea, că deși albéța se vindecă în decursul descântării, totuși trebuie să se 'mplinescă cele nouă zile menite pentru descântare, că-cí neîmplinindu-se, albéța erăși s'aruncă pe ochi.

1) „Asineca,“ după cum mi-a spus descântătórea, însemnézá a sili dēsdeminéță. S'a sinecat = s'a silit, s'a grăbit.

2) „A măneca,“ a se scula dēsdeminéță, de unde apoi și proverbul: „cine mănecă mai de diminéță, mai departe ajunge.“

3) Vântósele și Frumósele sunt ființe daco-mitologice, despre care voiú scrie mai pe larg în Mitologia daco-română. De astă-dată voiú aminti numai atât, că améndoué aceste numiri, după cum mi-a spus descântătórea, se dau unora și acelora-și ființe mitologice.

4) „Gros negru,“ adică prea negru, de tot negru.

5) „Dipe“. Nu numai în poesia populară, ci și în vorba de tóte zilele auđim pe Romăniú din comunele Crasna și Ciudeiú și cele de prin prejur rostind „dipe“ în loc de „după“. Așa dic ei: „dipe-améđ,“ după améđi, „dipe-aceea,“ după aceea.

6) „Pe drumul lui Adam“. Acesta este unicul descânțec, în care se aminteșce de „drumul lui Adam“. În tóte celelalte descânțece, farmece și vrăji, câte le posed eú până ácumă, se aminteșce numai despre drumul

lui Traian seǔ Troian. Ȫntrebând pe descântătoare: ce însemneză drumul lui Adam, ea mi-a răspuns: „D-ta veǔ ŕei dóră mai bine decât mine cine a fost Adam, ce să-ȕi mai spun ŕi eǔ!”

7) „Diriticanii“. Verbul a „diritica“ însemneză atăta cât a orânduǐ, a aranja, a curăȕi în casă ca să fiă frumos. Substantivul „diriticanie“ însemneză așa dară orânduélă, aranjament, îngrijire, diregere. Ambele aceste cuvinte se usiteză în mai multe comune din Bucovina. Sinonim cu a diritica e verbul a „oporui“, care, în înȕelesul de a curăȕi seǔ a aranja, se aude fórte adeseori la Româniǐ din Crasna ŕi Ciudeiǔ.

8) „Curund“ e provincialism, în loc de curënd, de grabă.

9) Unele descântătoare au datină de-a ŕterge de mai multe ori albétă, când o descântă, cu mâneca cămeŕii. Altele éráŕi au datină de-a linge ochii cu albétă, ŕi de câte ori fi ling de-atâtea ori scuiþă jos. Prin acéstă procedură, afirmă ele, că pe fórte mulȕi ómeni i-au vindecat de albétă ŕi le-au redat vederile perdute.

II. De săgetătură.

Duh necurat,	La inimă v'aseþaȕi
Drac nespălat!	Acolo săgetaȕi,
Nu veni săgetând,	Acolo vinele 'ncordaȕi,
Nu veni aprinðend,	Cătătura stricaȕi,
Nu veni recind,	Carnea 'nsuliȕaȕi
Nu veni însuliȕând,	Trupul junghieȕi,
Vinele 'ncordând,	Rărunchii 'ncuieȕi,
Cătătura stricând,	N. să remăe curat,
Rărunchii 'ncuind;	Curat ŕi luminat,
Ci te du 'n munȕii blăste-	Ca argintul strecurat,
maȕi,	Ca Dumneþeǔ ce l'a dat,
Că acolo-i găsi lupi turbaȕi,	Ca sórele 'n senin.
Pe gura lor vé băgaȕi,	Amin!

N o t e.

Descântecul acesta mi l'a dictat o Româncă din Ciudeiǔ. El se descântă ori în ce ði ŕi ori în ce timp, când îl săgétă pe cine-va în vre un picior seǔ în alt loc al corpului. Descântătórea, afară de rostirea acestor cuvinte nu întrebuiȕeză nimica, decât numai dá asupra locului săgetat cu un cuȕit seǔ cu alt obiect, ca ŕi când ar voi să dimice săgetătura. —

III. De gálci.

Gálca cât mărul,	Să péră
Gálca cât para,	Se respéră,
Gálca cât nuca,	Cum pere spuma de mare
Gálca cât aluna,	ŕi róua de sóre
Gálca cât bobul,	ŕi stupitu 'n cărare.
Gálca cât fasolea,	N. să remăie curat,
Gálca cât mazerea,	Curat ŕi lámurat,
Gálca cât grăunul,	Cum Dumneþeǔ l'a lásat
Gálca cât mălaiul, ¹⁾	Cum mă-sa l'a născut
Gálca cât pásatul, ²⁾	Din senin
Gálca cât un fir de mac	ŕi l'a crescut.
În patru despicat,	Amin!
Peste mare aruncat	

N o t e.

Descântătórea, deosebit că rosteŕce în taină descântecul de faȕă, când voeŕce să vindece pe vre un om de gálci, mai întrebuiȕeză încă ŕi următóarele miŕlóce, ŕi anume:

légă gálcii seǔ gálciile cu slănină seǔ cu bostan turcesc de cel alb. Bostanul acesta îl frige ea întâi în foc, ŕi-apoi luând cıolane de om mort, adunate anume spre acest scop, ŕi pisându-le până ce se face dintr'ensele fărină, presură bostanul fript cu fărină de-acésta ŕi ðice: „cum móre omul, ŕi numai învie, așa să mórá réul, adică gálcii, ŕi să nu mai învie, cum nu învie mortul.“ După acésta légă gálcii.

1) „Gálca cât mălaiul“. Sub „mălaiu“ înȕelege poporul român din Bucovina un fel de pâne, coptură, ce se face din fărină de Porumb seǔ Păpuŕoiǔ (lat. Cea Mays., germ. Kukurutz). „Mălaiu“ în înȕeles de Păpuŕoiǔ înse e fórte rar cunoscut. E propabil că în descântecul de faȕă descântătórea a înȕeles planta Cea Mays, dar' mai de grabă a înȕeles ea „Mălaiul mărunȕel“. Coptura, numită „mălaiu“, de bună sémă că n'a înȕeles-o, pentru că este peste putinȕă ca gálciile să ajungă la așa o mărime.

2) „Gálca cât pásatul“. Planta „Mălaiul mărunȕel“ (lat. Panicum miliaceum, germ. der Hirsenfenich, die echte oder Flatterhirse), se numeŕce de cătră Româniǐ din Bucovina ŕi „pásat“. Ba! în unele sate se întrebuiȕeză de-odată amëndóuē numirile acestea. În alte sate înse numirea din urmă se dá „mălaiului mărunȕel“ abia după ce acesta s'a pisat, adică după ce s'a curăȕit de cójă.

IV. De beŕică.

Me luai pe cale,	Să respieȕ
Pe cărare,	Ca spuma de mare,
Me 'ntelniei ce-o fată mare,	Ca roua de sóre,
Fată 'naltă	Ca stupitu 'n cărare.
Găti 'naltă)	Că tu de nu me-i asculta
Beŕica-i îmþată	ŕi nu-i inceta
ŕi 'nfocată.	De-a ustura
Beŕică din sete,	ŕi-a săgeta,
Beŕică din fóme,	ŕi-a săbia,
Beŕică din căscare,	ŕi-a junghia,
Beŕică din strigare,	ŕi-a roŕi,
Beŕică din diochiare!	ŕi-a albăŕtri,
Nu ustura,	Din junghiuiri te-oiǔ re-
Nu săgeta,	sturna
Nu junghia,	ŕi 'n drum de țéră te-oiǔ da,
Nu roŕi,	Boii cu córnela te-or lua,
Nu albăŕtri,	Caii cu copitele te-or sfărma
Ci tu să pieȕ,	ŕi lui N. léc voiǔ da!

Descântecul dela mine
ŕi lécul dela Dumneþeǔ!

N o t e.

Descântecul acesta, dictat de o Româncă din Pătrăuȕi de pe Sucéva, mi l'a trămis amicul meǔ d-nul Vasile Turturén.

Descântătórea, înainte de a începe să descante de beŕică, iea un petic pe pânză dela Paŕci, pe care au ŕedut óuēle împeŕtrite lângă foc ŕi cu care s'au ŕters de céră după ce s'au fierȕ, înveleŕce în petecul acesta o flóre de vésdógă, culésă în ðiua Crucii ŕi puȕin busuioc, acesta fiind ori ŕi de când cules, apoi aprinðend aceste trei obiecte ŕi afumând cu dênsele beŕica, rosteŕce cuvintele de mai sus. După ce a repeȕit descântecul de trei ori după olaltă, stinge legăturica cea de flóre de vésdógă, busuioc ŕi petic, iea cenuŕa dintr'ensa ŕi amestecându-o cu stupit unge cu dênsa beŕica. Érá după ce a uns-o o

légă îndată c'o năframă seú și cu altă învêlitoare ca să nu se recescă și obrintescă.

Descântecul se descântă în una și aceeași ȝi de trei ori, adică: dimineața, la amêđi și sêra, seú și numai odată pe ȝi, însê în decurs de trei ȝile.

E cu mult mai bine, după cum spune descântătoreá, decă ȝilele, în care se descântă, sunt ȝile de sec. Atunci descântecul e de mai mare folos.

1) Sub „gâti 'naltă“ se n'țelege aici „cu gâtul înalt“. Ómenii ce au gât înalt, lungăreț, se ȝice că forțe arare-ori seú mai nici odată nu capetă gâlcí.

V. De beșica cea rea.

Purces-a N. pe cale,
Pe cale, pe cărare.
Când a fost la međ de cale,
De cale și cărare,
L'au întem্পinat
Și l'au apucat:
Beșica rusescă,
Beșica nemțescă,
Beșica turcescă,
Beșica unğurescă,
Beșica țigănescă,
Beșica lipovenescă,
Beșica armenescă,
Beșica tătarescă,
Beșica jidovescă.
Beșică albă,
Beșică négră,
Beșică albastră,
Beșică ghiurghiulié,¹⁾
Beșică narangie,²⁾
Beșică ghivizie,³⁾
Beșică verȝie,
Beșică galbenă,
Beșică vénéta;
Beșică înflată,
Beșică înfocată,
Beșică beșicată,
Beșică orbălțată,⁴⁾
Beșică obrintită,⁵⁾
Beșică obrăslită⁶⁾
Beșică cățelită,⁷⁾
Beșică dogorită,
Beșică opărită;
Beșică cu pocitură,
Beșică cu săgetătură,
Beșică cu răchnitură,
Beșică cu usturime,
Beșică cu mănăcărime,

Beșică cu pocitură de ȝi,
Și cu pocitură de nópte; ...
Beșică prin însetare,
Beșică prin nemănăcare,
Beșică prin diochiare,
Beșică prin căscare,
Beșică prin junghiare,
Beșică prin săbiare,
Beșică prin săgetare,
Beșică prin strigare,
Beșică prin văietare;
Beșică de noué némuri,
Beșică de noué feluri,
Beșică de noué chipóři,
Beșică de noué soiúri!
Nu junghia,
Nu săbia,
Nu ustura,
Nu săgeta!
Ci sabia ta,
Prindă-a săbia,
Și-a junghia,
Și-a ustura,
Când ursul
Și cu lupul
În pădure,
Lângă mure,
Vor ședeá
Și-or ospeta,
Și s'or veseli
Și-or benchetui,
Când la o masă vor sta
Și împreună vor ospeta,
Atunci să săbiezi
Și să junghiezi.
Numeá atuncí
Și nici atuncí!

N. să rămăe curat,
Curat și luminat,
Ca argintul strecurat,
Ca Dumneđeu ce l'a dat,

Ca maică-sa ce l'a născut,
Ca Dumneđeu ce l'a ȝinut.
Dela mine descântecul,
Dela D-ȝeu sfântul lécul!

N o t e.

Descântecul acesta e cules în două esemplare: unul din Calafindeșci, dela Maria Molociú, și unul din Horodnicul de jos, trâmís de conșcolarul meú d-nul Petrea Prelipcén.

M. Molociú pune într'o petecuță, cu care se șterg ouele roșii la Pașci, puțină tãmăe, busuioc, baligă de viță dela ȝiua Crucii, aprinde apoi peteca acésta, și o învêrte împrejurul beșiceí celei rele, pe care o afumă rostind cuvintele de mai sus. Ér după acest descântec, légă beșica cu păpădie pisată.

Descântecul se pôte descânta ori și în ce ȝi, dar mai cu sémă e bine să se descante în ȝile de sec și anume: Luní, Mercuri și Vineri, și adică în fiá-care ȝi în trei restimpuri câte de trei ori, adică: dimineața de trei ori, la amêđi de trei ori și sêra de trei ori.

Descântătorele din Horodnicul de jos, după cum mi-a scris d-nul P. Prelipcén, nu fac alt ceva, când descântă de beșica acésta, decát o afumă cu un „poponeț“ de pánzatură aprins seú cu un „moșcodan“.

„Poponeț“ numesc Românií din unele sate din Bucovina mai întâiu o petecă indoită și muietă în puciosă. Acest poponeț îl întrebunțeză Românií pentru a afuma albinele ca să le amețescă seú să le omóre, când voesc să ráteze seú să iea miera stupilor. Ei mai numesc „poponeț“ ori și ce alt petec de pánză golomozit și aprins.

„Moșcodan“ se numeșce un fel de strecurătoare de călți împletită între rămurelele unei crenguțe, prin care cêra topită se strecură într'o strachină seú alt vas ca să se sleiescă. Moșcodanul acesta îl mai ung Românií și cu rămășița cerei din vasul topitor, și-l aprind în loc de făclia.

- 1) Ghiurghiuliú-ie, germ. neuroth.
- 2) Narangiú-ie, galben ca naramzele. Naramze se numesc portocalele (pomeranșele) cele necultivate, sêlbaticé.
- 3) Ghiviziú-ie, ceva mai deschis decát lilié-ciu, germ. violet.
- 4) Orbălțată, adică împreunată cu „orbalt.“
- 5) Obrintită, adică recită.
- 6) Obrăslită, adică beșica ce se face din „obrintit.“ Espl. descântătoreí.
- 7) Cățelită, = lătită, mărită.

S. Fl. Marian.

Epistole către o dómná.

I.

Mê simt forțe măgulit, stimată Dómná, că ai avut destulă încredere în bunul meú gust, pentru a-mí cere sfaturi despre arangearea locuinței D-tale. Deși cunoșcințele mele în cestiunea acésta sunt forțe neînsemnate, îți comunică părerile mele, lăsându-ți voe liberă de a le urma seú nu.

Permite-mí, să fac mai înainte de tóte câte-va observări generale asupra încăperilor, din care constă locuința D-tale. Aceste încăperi se potriveșc forțe bine pentru orice familie, căreia îi permite pozițiunea socială să primescă visite și să vedă óspeți la sine, fără să voescă a jertfi

sume mari pentru cerințele esagerate ale lucului și ale schimbăcioșei mode. Aici va fi vorba în prima linie de buna ordine și de conformitatea, care va trebui să domdescă atât în complexul tuturor odăilor, cât și în mobilele D-tale. Voiú lua, fireșce, în considerare și suma, de care poți dispune pentru acest scop. Cunoșc multe locuințe forțe modeste și lipsite de ornamente costisitoare și cu tóte acestea forțe atrăgétore, mult mai atrăgétore ca o sumă altele, care gem de o pompă fără gust estetic și din care cunoșci la prima vedere fanfaronada posesorului.

În special se întem্পlá acésta când jertfim comodita-

tea, seú așa-numitul confort al tuturor celorlalte odăi pentru a orna pe una singură. Nu e nimic mai neplăcut pentru ochi și mai indignător pentru spirit, decât privirea unui salon ornat cu prisos, dar în care te introduce o anticameră, unde nu sunt decât niște păreți goii și niște mobile comune în disordine completă. Decă mai întri acum din amintitul salon de primire în o miserabilă odă de dormit negriță, îți vine desgust și nu știi să suriți cu compătimire seú să te indignezi de simplitatea socială, ce stăpânește mintea locuitorilor.

De aceea e bine, ca toate odăile, ce compun locuința D-tale, să fie în deplină armonie între ele; fiă-care să aibă un aspect plăcut și atrăgător, să documenteze gustul estetic dezvoltat și capacitatea stăpânei de a ști folosi cu înțelepciune mijlocele sale.

Ceea ce am disc despre întocmirea odăilor are valoare tot așa de mare și pentru mobilele lor, că-cî nu stă nimic mai rău, ca o mobilă plăcută și strălucitoare pe un covor stricat; un tablou cu cadre aurite în fața unei ferestre fără perdele; o garderobă de brad lângă un covor de mătase și lucrat cu fir; un scrin de lemn de Mahagoni cu vase de cel mai fin porțelan între două scaune sărăcuțe de trestie; etc. etc. Toate acestea trădăză prea evident rana deschisă a timpului nostru: *lucș și miserie!* Acastă pompă, ce dă un aspect de comoditate, această arangere de obiecte nepotrivite, semn evident al unei splendori trecute și al decadinței actuale, devine trădătorea unor suferințe și lipse ascunse.

Cu puțin mai înainte am cunoscut o familie, care după apariția esteriă se părea că petrece în sinul bogăției; era invitată la multe petreceri și dădea însăși multe. Salonul ei, singura încăpere, pe care o am cunoscut la început, era prea încărcat cu obiecte de lucș. Curând însă m'am uimit de mobile, care erau putrede de vechi și nu corăspundeau de loc cu bogăția multelor lucruri mici și variate din salon. Într'o zi întrai ca din întâmplare în odăea de dormit, în care mi-a bătut grozav la ochi sărăcia arangerei interioare. Cu această ocaziune aflai, că ceea ce ținusem până acum drept anticameră modestă, era sala de mîncare a familiei, că alimentele nu prea de ajuns se

puneau în zile de rînd pe o mesciură rósă de carii; ér în timpul petrecerilor acoperită cu un covor. Pentru ca să pótă purta spesele petrecerilor, ce le da, biéta familie era silită, ca în tot timpul celălalt să se mulțămescă cu un nutremént sărăcuț ca al unui muncitor de zi. Îndată ce am făcut aceste triste descoperiri, nu am putut să mă stăpănesc ca să mai vizitez pe acești bunii ómeni, fiind-că nu mai aveam plăcere a fi complicele lucșului lor silit. Eú aflu nedemn de o soție, de o mamă a-și detrage sieși și la ai seî cele neapêrat de lipsă, pentru a-și putea satisface o poftă de lucș. Din nefericire mai tot femeia e vinovată de acest păcat. Bărbații nu se intereséză atât de mult de asemenea lucruri.

„D-ta ai o locuință prea plăcută“ dicea mai deună-ziile óre-cine cătră o femeia, pe care o cunosc. Femeia se întorse suridînd cu modestie. — Și ce era caracteristic la această locuință? Mobilatură simplă, dar fórte elegantă și curată; la ferestri perdele ordinare, dar albe de-ți luaú vederile și țesute după un model ingenios. — În scurt toate erau fără lucș și fără abus de ornamente, dar cu gust și acomodare, încât făceau asupra privitorului o impresiune fórte plăcută. Credeaî, că fiă-care obiect e crescut pe locul unde se afla.

Buna învățatură, ce pot scóte din cele disc este dară: întogmeșce-ți toate după pozițiunea socială și după mijlocele materiale. Cine e mai subțire la pungă, să se mărginescă pe lângă aceea de ce dispune și să cugete, că simplitatea nu eschide eleganța. Din contră cel ce e silit prin pozițiunea sa socială a desvolta o pompă și un lucș mai mare, dar nu de invidieat, acela să nu se retragă înapoi până când îi permit referințele averei sale.

Și acum, stîmătă Dómnă, iea, te rog, în nume de bine această introducere cam lungă, și permite-mi să închei de astă-dată. Cu ocaziunea cea mai de aproape voiú întra în amănunte asupra bine intenționatului sfat, pe care mi-ai făcut ónóra de a mi-l cere. Doresc, ca atât D-ta, cât și amicele D-tale să afle acest consiliú demn de luat în considerare și să tragă dintr'ensul precepte folositoare pentru referințele lor speciale.

X.

Monumente egiptene.

Egiptul este țera, a căreia suvenir se lasă în inima omului urmele cele mai statornice. Numele și faptele anticilor Faraoni s'au prefăcut în sînge și carne prin înțaiia educațiune căștigată în școlele elementare.

Auđind numai de cuvîntul Egipt, ne aducem aminte de Moise și pătaniile sale, de întâmplările blăndului Iosif, și de fuga feciérei Maria cu micul Isus. Toate acestea s'au întipărit atât de afund în memoria nóstră copilărescă, încât nu póte cine-va pomeni de Egipt, fără să simțim ca o suflare intimă și amicală, care ne impresórá, voci iubite ne vorbesc de plăceri trecute, ne simțim transportați în timpurile fericite, când singura grijă era istoria sacră și cetirea. „Cât de iute au trecut acele timpuri,“ șoptim noi, și un suspin iese din pieptul nostru.

Nici antea Greciă cu pămîntul ei clasic, nici puternica Romă cu amintirile sale strălucite nu póte produce în noi același simțemînt, ca ciudatul Egipt cu piramidele

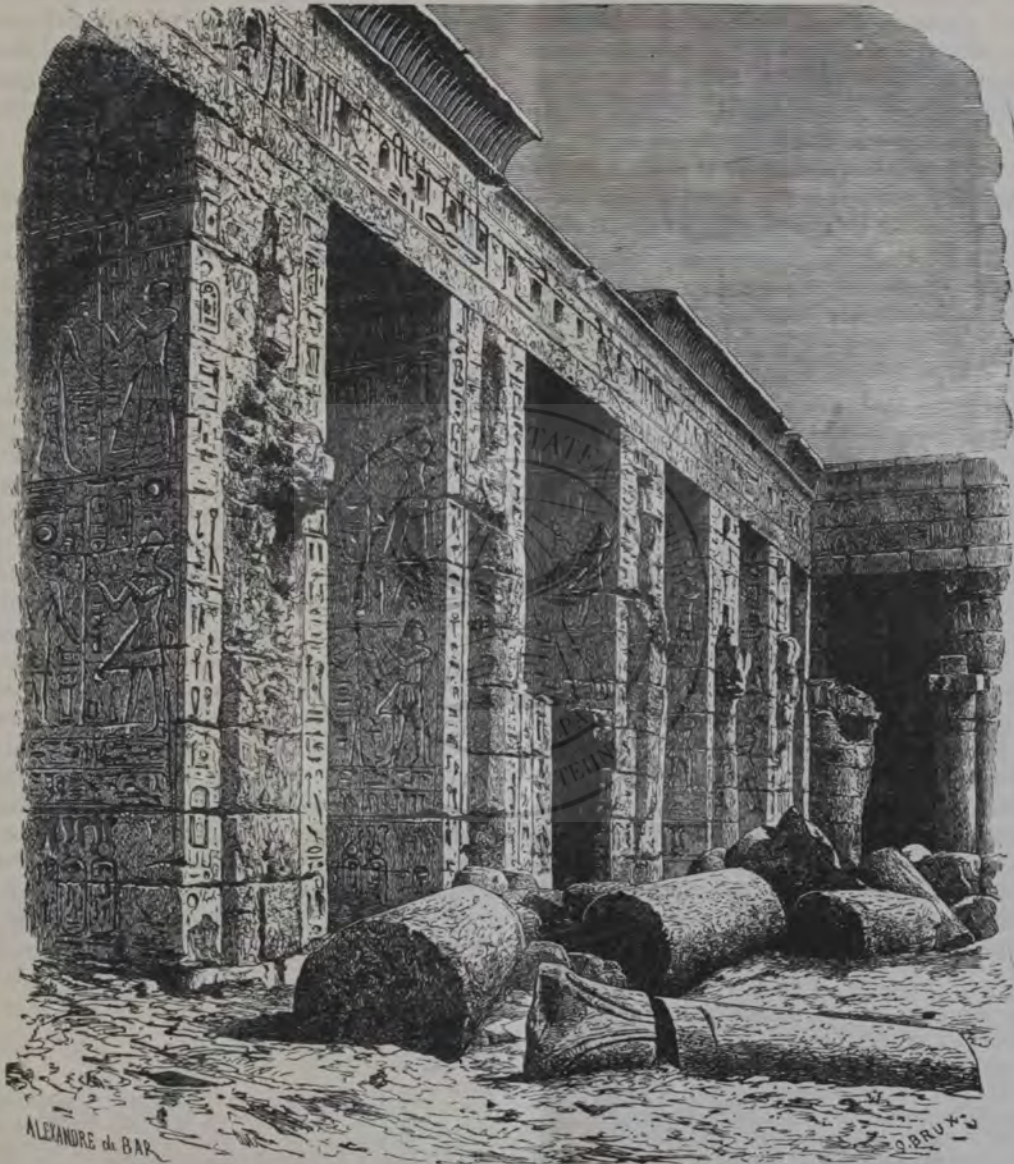
și obelisele sale, cu templele sale mai mult masive și gigantice decăt frumóse, cu vélul misterios al preoților seî, cu escentrica lui religiune, și cu Nilul fără sémén. Acea țera, precum și istoria ei au un ce atât de caracteristic, bizar și original, încât nu se póte găsi o a dóua țera, seú istoriă, care să-i semene.

Și afară de aceste calități caracteristice, vechimea cărunță a civilizațiunei sale îi dă o importanță capitală. Egiptul este prima țera, în care se ved urmele sigure ale unei arte propășinde. Pe țărmii Nilului un șir de edificii vechi mărturisesc vîrsta civilizațiunei egiptene, pe când la alte popóre bētráne scrutătorul e silit să gicescă. Póte că și preoții, carii-și reservaú cultura ca un privilegiú pentru a putea domina poporul, au condus după niște legi raționale aceste manifestări ale puterei intelectuale.

Cele dintăiú urme ale activității artistice egiptene datéza cam dela anul 4000 a. Chr. Acestea sunt mor-

mente de pétră oblonge cu p re i cam inclinați. Cătră anul 3500 s'au construit cele dint iul piramide din Da ur, Sacarah  i Meidun. Regii le zidea  pentru a fi inmorm nta i acolo  i din cele din urmă două piramide se p te vedea că lucrul inainta incet; monumentul trebuia să fi gata cam pe timpul c nd muria regele. Ele se construiau din  igle de pământ  i se imbr cau cu pétră t iet . — Piramidele din Abusir sunt din petrii neregulate unite cu tinci  (mortier) din nomolul Nilului.

Cele dint iul obelisce se  ice, că au fost construite de regele Phiops, care a trăit cam pe la anul 2700 a. Chr. Tot din timpul lui provin  i grotelile din Zauiet el Meitin, ale cărora chipuri de pe p re i, comparate cu unele temple, ne permit să judecăm formele templelor din perioada primă (a. 4000 — 2380 a. Chr.). Acestea consta  esen ialmente dintr'o cell  lungă cu s u fără vestibul inchis, impresurata de o hală cu colóne; acestea incepe  in se numai pe ziduri inalte.

Ruinele palatului lui Rhamses. (Pag. 348.)

Ceva mai t rziu s'au construit cele trei piramide mari dela Gizeh. Cea dint iul  i cea mai colosală este piramida lui Saphi s u Chufu (Cheops, a. 3095), a dou a a lui Chefren (Chafra, 3032), a treia a lui Menkeres (Ramenka s u Mikerinos, 2966). Piramida lui Cheops, de sigur cea mai colosală, are după măsurarea lui Thevenot o bas  lungă de 227 metri, in ltime de 137 de metri  i 208 trept , cari mai nainte erau imbr cati in petrii de granit poleit.

 n perioada a dou a (2380 - 2171) intră t te edificiile purtate de colóne protodorice cu 16 laturi. Tot aci intră forma de piramide cea mai desvoltat . Obeliscele sunt piramide trunchiate cu fe e pu in inclinate, terminate in v rf cu o mică piramidă. Numele lor insemn z  ra e solare. Ele se mai cheamă colónele lui Hermes,  i sunt consacrate lui Hermes Anubis, purtătorul in lepciunii divine, care se  i m re e prin inscrip iunile hieroglifice. De ore-ce pe timpul lui Chafra exista sfincsul gigantic, cu un templu între

picioré, se pôte admite că în periôda acésta sunt reprezentate tôte trăsăturile fundamentale ale artei egiptene.

Culmea înfloririi a ajuns-o arhitectura egiptenă în periôda a patra (1684—729 a. Chr.), care sub Sesostriș, sêu Rhameses II, ne-a dat templul lui Osiris în Abydos și palatul lui Memnon, numit și „Mormântul lui Osymandias,” ér sub Rhameses III (20 Dinastie, 1090) Rhamesseionul.

Gigantica și bogata Theba, templele dela Deor, Wadi Sebuan, Gerf Hussein, Abu Sambul, colónele lui Memnos, un șir întreg de lucrări gigantice, datéză din acéstă periôdă strălucită. Ea ne-a dat mai întâiū bolta și a împrumutat stilului arhitectural eleganța, care-î lipseșce în construcțiunile anterióre. Ilustrațiunea nóstră de pe pag. 349 înfățișéză ruinele unui palat din acéstă epocă strălucită.

De aci încolo arta egiptenă începe a decádea. — Numai Ptolemeiș, în periôda a șéptea (531—30 a. Chr.), mai fac o silință desperată pentru a-î scápa existența. Din timpul acesta avem templele din Calabce, Dabod, Edfu, Esneh, și o parte din edificiile de pe Philae. Influița elină se simte în Typhonii, consacrate lui Typhon (deul bogăției și al stricăciunei) și în Mamméis, locul nașcerii animalelor sacre.

Periôda a opta (30 a. Chr. — 560 d. Chr.) marchéză decádița completă a artei egiptene în urma domniei romane. Cu tôte acestea formele arhitecturii s'au susținut încă mult timp, până sub Nero.

Cele mai importante construcțiuni egiptene sunt fără indoélă templele, care sêu se zideau libere sêu erau tăiote în stânci. Secos, chișița animalului sacru, este smburele, împrejurul căruia se grupéză celelate spațuri. Îndêrțul lui se afla o curte cu colóne, în care se preámbla animalul sacru, înaintea lui spațurile necesare cultului. De ordinar înaintea templului se înáltau două obelisce; alee de sfîncși, figuri de animale, jumătate lei, jumătate fecióre, sêu jumătate lei, jumătate berbeci, păziau intrarea (dromos) în două șiruri. Acésta era sensualisarea misterióselor puteri naturale, care în tot anul făceau să se reverse Nilul supt zodiacul leului și al fecióreii, pe când capul de berbec aminteșce pe Jupiter Amun. Din Dromos ajungea omul în Pyloni, două edificii în formă de turn, simbolul veghiării și al științei, care păzesc sanctuarul; la sêrbători aceste turnuri se împodobiau cu drapeluri lungi și înguste. Printr'un portal mai îngust sus decât jos a-

jungea într'un vestibul impresurat de o hallă cu colóne, și împrejurul căruia se grupaū locuințele preoților, peregrinilor și templele secundare. După vestibulul cel din urmă urma o antisală cu colóne, care conducea în templul propriū dis, edificii fără ferestri, iluminat cu facle. Chipul deului, învêlit în fum bine-mirositor, sta în fund, espus la admirarea credincioșilor.

Tot cam asemenea erau palatele, ale căroră săli aveau o estensiune mai mare și ferestrele erau mai mari. Ele erau zidite din țigle, arareori din pétră tăiétă, și cu ajutorul lemnului se înáltau până la trei etage. Și aci, ca în temple, erau päreții acoperiți cu tablouri istorice, reprezentând scene din viața regelui și a poporului, ér intervale de hyeroglife le esplicau. Totul strălucia în colorii vii, dar armonice.

Locuințele regilor morți, sêu mormintele, constau dintr'o sală cu camere laterale, tăiète în stâncă și provêdute cu un vestibul sêu cu o antisală, sêu numai cu fațadă. După aceste dispozițiuni se numiaū, speos, syringe, sêu hypogaeon. Poporul se înmormênta cu sutele de miș într'un mormênt comun, necropolă.

Ca încheiere vom observa că monumentele egiptene, lipsite de înfrumșetări și de grația formelor, sunt fără de valóre din punctul de vedere al artei. Ele sunt monstroúse prin masele lor gigantice, sunt bizare prin amestecul de colorii vii, prin hieroglifele misterióse, dar nu ne presintă modele demne de imitat, ca grațioúsele monumente clasice ale Greciei antice și ale Romei mărețe. Preotul egipten voia să impună poporului necult prin mister, prin lucruri supranaturale, și prin soliditatea construcțiunei, simbolul deității neperitóre, dar gustul artistic nu s'a desvoltat destul pentru a avea o influință statornică și importantă asupra artei moderne. De aceea turistul, istoricul și poetul le va putea folosi și cânta, dar arhitectul nu pôte găsi în ele nimic, care să-l însufletésză la construcțiuni de o adevêrată frumșetă artistică. De altcum numai ruinele mai esistă din acele monumente odată atât de pompóse, și cel care voeșce să reconstruésză mărirea trecută, trebuie să combine elementele mai multora. Vandalismul timpurilor trecute a știut să nimicésză și pe acei martori ai puterei vechilor Faraoni, martori muți, carii prin gloria lor trecută și ruina prezentă ne amintesc cu atâtă elocință, că lucrurile omeneșci sunt trecétóre. *Sic transit gloria mundi!*

Singurătatea.

În nopți d'amarăciune, în zile de plăcere,
De când în umbra vieții, străin, eū rétăcesc,
Vêdut-am pretutindeni o tinêră părere,
Frumosă, ideală, cu chipul fecioresc.
Divina-i frumusețe pe privitori îmbată
Ca dulcile dorințe ce prin suspine trec,
Cosița-i e umbrósă și fruntea-i e curată,
Dar palidă-i e fața și lacrimile-o 'nec!
Când ea mi se arată prin serf de desfătare,
O vêd plecându-și capul pe mâna sa visând,
În locuri singuratici fantasma dulce-apare,
În sêrbători voioúse ea vine lacrimând.

Adesea plécă fruntea pe fruntea-mi abătută,
În sinul ei vêrs lacrimi și mă răpesc d'amor!
Atât e de frumoșă, poetică, plăcută,
Când lacrimile mele pe față-i se strecor!
Voi, ce de fericire vè bate sinul fôrte,
D'amorul ei cel tinêr, o frații mei, fugiți!
În sufletele nóstre amoru-i pórtă mórte,
Când o-ați iubit pe dênșă, mai mult nu mai iubiți.
Eū am iubit acéstă divină frumusețe,
Și de atuncea lumea mereu o părăsesc,
Pe sinul ei se stinse frumoșă-mi tinerețe.
Singurătatea este fantasma ce iubesc.

D. Bolintinenu.

V a r i e t ă ț i.

O **incurcătură oficială**. Estragem din Memoriul d-lui I. St. Siulutiū de Carpenisiū următoarea istorică delicioasă din revoluțiunea transilvană (1848 — 49): După a doua invasiune a lui Hatvani în munții apuseni, care s'a sfârșit, asemenea celei dintâii, cu totala nimicire a Maghiarilor, a intrat în Abrud Br. Kemény Farkaș, cu o armată numărösă și bine organizată, dar și acesta a fost respinsă. — Într'o zi, când curgea lupta între Abrud și Carpeniș cu mare înverșunare, s'a întâmplat următoarea scenă comică: Judele de Abrud-sat, Bidiguț, om avut și onest, a căruia casă se afla în capul satului de cătră Carpeniș, privia cu mare neliniște lupta între Maghiari și Români. Neliniștea lui venia de acolo, că Bidiguț voia să se prezinte învingătorului ca primarul comunei, în costumul național respectiv, ca nu cumva în prima furie, învingătorii trecând pe dinaintea casei sale și vădându-l în costumul inimicului, să-l omore. A postat dar pe servitorul său pe o culme de-asupra casei, de unde se vedea bătălia și i-a poruncit să-l strige, care partidă învinge, pentru ca să se îmbrace în costumul ei. — Primarul însuși, un om cam bătrân, mare și gras, a stat în curte, ținând într'o mână costumul maghiar, ér în cealaltă pe cel românesc. — „Ține-te, jupâne,” strigă servitorul; „s'a u mestecat Ungurii cu Români. Se bat ca orbii. Fug Români, jupâne, trage nădragii!” — Români s'a u oprit, s'a u întors asupra Ungurilor; aceștia a u luat-o la sănătoasă. Trage ciorecii, jupâne! — A u sosit două tunuri ungurești cu călăreții pe drum, a u respins pe Români; trage nădragii, jupâne! — Români a u încungiurat pe Unguri, aceștia se retrag în grabă, trage ciorecii, jupâne! — Ungurii a u căpătat ajutor, s'a u aruncat orbește asupra Românilor, pe cari i-a u respins în pădure; trage iute nădragii! — Pentru dumedeu, jupâne, ai grijă! Români și-a u aruncat pălăriile și țindele, năvălesc asupra tunurilor și asupra cătanelor, ca turbați, Ungurii fug mâncând pământul; trage ciorecii, jupâne! a u învins Români! grăbește, jupâne! tula!!! hurra!!!” — „Auți, mă, acum al dracului să fii tu cu Unguri și cu Români cu tot,” țise bietul primar, care s'a trudit, încât plin de apă și nădușit, nu mai putea nici respira de ostent ce era. Nu mă mai îmbrac și desbrac, fii cum va vrea dumedeu. Ce, tatăl dracului! Să mă spîndure, nu m'ași putea chinu mai mult.” A rămas în ismene și cămașă. — Mai târziu îl necăjiam de multe ori pe bietul om, dîcându-i: „Veți! nevoia te învătă, care e costumul internațional și neutral. Din capul locului trebuia să rămîi în ismene și cămașă. Te cruțai de frică și de osteneală.”

Din misterele bucătăriei franceze. În hallele din Paris se găsește o categorie deosebită de industriali, cari în limba administrativă se însemnează ca neguțatori de cărnuri fierte. Ceea ce vînd ei se numia mai înainte „rămășițe de bucătărie,” totuși, deore-ce sub mască toate se par mai frumoase, li s'a u dat acum numele de „arlequins.” Acest articol de comerț este compus din toate felurile de bucate, pe care acești industriali le capătă ca rămășițe dela mesele bogatilor, miniștrilor, ambasadiorilor, restaurantelor și hotelurilor cu renume. În totă dimineața se pornesc ei se u agenții lor cu un mic car închis și provăduț cu gauri pentru circulațiunea aerului, și fac rōta pe la bucătăriile, cu care a u încheiēt contract de predare. Tōte rămășițele ospetelor din ziua precedentă se aruncă una peste alta în car și astfel se transportă la halle în „sanctuar.” Aici fii-care neguțator sorteză această masă fără nume, în care sunt amestecate crēmele cu fripturi, legumi și entre-mēturi. Tōte, care mai a u ore-care față, se pun la o parte, se curăță, se îndreptă și se aședă pe o farfuriă. Firește, această operațiune de reînprospătare se ascunde de ochii clienților, că-cî aici, mai mult ca ori și unde, este îndreptătită părerea, că nu trebuie să veți cum se gătește. După ce s'a isprăvit sortarea și s'a u asimilat, cum s'a putut, obiectele contrare, se arangăză tōte și se aședă astfel, ca bucățile cele mai bune să fii mai la vedere, pentru ca

lângă o colină de cartioli se u o piramidă de brocoli italieni să deștepte pofta de mîncare a trecătorilor. Tōte se vînd repede, și încă nu s'a întâmplat, ca un neguțator de cărnuri fierte să nu-și fi isprăvit lucrul de zi pe la amēți se u cu o oră mai târziu. Mulți nenorociți, lucrători ocupați în halle, preferă această mîncare ciudată unu ospet mai substanțial dar mai scump, pe care-l găsesc în birturi se u gargate. Pentru 2 se u trei sous (10 se u 15 bani) pot să mănânce aci de tot felul; ori cāt s'ar părea de straniu, neguțatorii a u o clientelă statornică, pe care o ascriu unanim bucătăriei renumite, dela care primesc ei rămășițele ospetelor. Omeni bogati dar sgărțiți vin aci în secret, pentru a-și lua cele de lipsă, și ușor li pōte cine-va cunoște după mutrele lor îngrijete și examinatōre; neguțatorii rid de ei, dar deore-ce aceștia plătesc, li servesc, fără ca să le ridă în față. Tot ce are ore-care vață, se vînd în modul acesta; decă după o alegere cu grijă mai rămân unele ruine grele de vîndut, acestea, pe care o păstrează canii de luc. Scumpii bișoni cu pēr lung și levretele atāt de iubite își a u aci liferanții preferiți; bunele lor stăpāne fac în tōtă ziua călătoria pāna la halle, pentru ca să pōtă da iubitelor bestii o carne mustoșă și ieftină. Osele se păstrează cu grije și se da u fabricanților de bouillon, cari scot din ele gelatina, și apoi le vînd fabricelor de cărbune animal. Meșesugul e rentabil și se numesc mulți astfel de neguțatori, cari, ca s'eracul Lazar, a u primit fărimele dela masa bogatului, și apoi s'a u retras din afaceri, după ce și-a u agonisit o rentă de dece mii livre, fără să se tēmă că odată vor fi eschiși din sînul lui Avram ca nișce pēcătoși învechiți.

Cămeși și ciorapi. Cămeșile încă nu sunt cunoscute în tōtă lumea și chiar în Germania a u sosit târziu. — Albiturile Romanilor erau de lānă fină și abia sub împērati a u purtat femeile și de in. — În Francia s'a considerat ca o raritate (în secolul al 15-lea), că Isabela (de Bavaria) avea două cămeși de in. — Orientalii se pare, că a u avut de timpuriu așa ceva, deore-ce, după cum se șciă, unu rege persic i-a promis oracolul vindecare dintr'o bōlă de mōrte, decă se va îmbrăca cu cămașa unu fericit. Se șciă însē, că după multe ostenele ambasadiorii regelui n'a u găsit așa ceva, că-cî: „n'are nici cămașă pe dēusul omul, care în lume i fericit,” decă regele trebuia să mōră. — Ciorapii tricotați și țesuți încă nu erau cunoscuti în secolul al 16-lea; pe atunci se purtau ciorapi din postav în modul gamașelor. — Enric VIII primi din Spania cei dintāii ciorapi în dar. — A doua pāreche, care veni în Engiltera, a fost dăruiată de Sir Gresham regelui Eduard IV. Și regina Elisabeta își căpētă ciorapii dela acel om bogat. — Iacob I împrumută o pāreche de ciorapi dela contele de Mar, pentru a primi cu demnitate ambasadia spanică. — Ciorapi de mătase lucrați cu acul a făcut mai întāiu, după cum se țice, Guilelm Rieder în 1564 în Engiltera. — Un rēsboiu, pentru a țese ciorapi, s'a inventat sub Ludovic XIV de un Francez, care a căpētat un privilegiu dela regele spre scopul acesta. Dar privilegiul fu retras, că-cî ciorapii trāmiși regelui se rupseră, când li îmbrăcă, deore-ce camerarul, fiind mituit de tricotații de ciorapi, tăiase mai multe ochiuri. — La început tricotalul se îndeplinia numai de bărbați; în curēnd însē femeile și-a u însușit această artă, că-cî în anul 1577 tricotează deja tōte țeranele din Engiltera.

Proces de presă. În 3 Septembrie s'a pertractat în Sibiu al doilea proces de presă, intentat d-lui George Barițiu de procurorul regesc. D-nul Barițiu a fost învinovătit că a publicat în „Transilvania” din 1878 unele documente istorice din Februarie și Martie 1879, care documente, după părerea procurorului, escita u națiunea română la inițiețe încontra Maghiarilor. De față era un public numărös și ales. Mulți a u trebuit să se întōră dela ușa sălii, ne mai putēnd încāpea. În decursul desbaterilor, cestiunea personală s'a prefăcut în cestiune de principii: decă mai este permis Romānilor și Sașilor a publica docu-

mente istorice și a scrie istoria patriei în limba lor. În urma apărării energice a d-lui Barițiu și a avocatului Arz de Straussenburg, juriul s'a retras pentru a se consulta. Verdictul a fost achitarea unanimă a acusatului. D-nul Barițiu a primit felicitările publicului pentru acest sfârșit fericit al procesului.

Notițe economice. — *Mod de a conserva strugurii proștepeți.* Pentru a putea conserva strugurii în decurs de mai multe luni proștepeți și cu gust, se recomandă mijlocul următor. Strugurii rămân pe viță până când sosește cel dintâiu frig, atunci îi tai, îi cureți de bănele uscate s'eu putrede și îi întinzi în decurs de câte-va zile pe un covor de trestie într'o odaie rece. Atunci înveșezi fiă-care ciorchină în bumbac și le pui una după alta încetșor într'un vas de sticlă s'eu de cositor. Apoi închizi vasul bine, ca să nu-l p'etrunză aerul și-l conservi într'un loc rece dar neeșpus gerului.

— *Influența s'orelui asupra făinii.* Adesea se acuză o făină de gr'eu, care nu l'egă bine, ci dă un aluat cu grunji, că este falsificată. S'a cercetat astfel de făină, ce a fost înopiată neguțătorului, și prin analiză microscopică și chemică nu s'a putut constata nici o falsificare. Neguțătorul a pretins, că s'orele e cauza aceluși fenomen. S'a făcut experimente și s'a constatat, că într'adevăr făina de gr'eu suferă sub influența s'orelui, chiar și când acosta nu e nemijlocită. Sub influența s'orelui, glutinul (partea cleioasă a făinii) suferă o transformare asemenea aceleia, care se îndeplinește în m'oră prin infierbintare. Aceeși însușire, ca făina pregătită din bucate umede, o capătă și făina de gr'eu curat, decă bucatele au fost prea tinere s'eu prea proștepe, când s'a u măcinat. O astfel de făină se îmbunătățește printr'o conservare de mai multe săptăm'ani; atunci își pierde proprietatea, de a nu lega și a deveni grunjoasă, un fenomen, pe care făina de gr'eu îl prezentă, de câte ori a fost falsificată cu făină mai ieftină de orz.

Cronica. — În 3 Septemvre au sosit în Paris cam 300 de comuniști amnestiați și au fost întâmpinați la gară de mii de Parisieni. Aceștia au isbucnit în strigătele: Vive la République, vive l'amnistie! — În aceeși zi s'a ținut în Notre Dame de Lorette un parastas pentru Thiers, învingătorul comunei. Pe când la înmormântarea aceluși mare bărbat a asistat tot Parisul, acum abia se află de față o sută de persoane. *Sic transit gloria mundi.*

— *Principele Nichita* din Montenegro se află în Viena. El a asistat și la manevrele dela Bruck.

— D-nul *Boerescu* a prezentat puterilor un memoriu în ceștiunea israelită. Acest ministru român al afacerilor străine a fost zilele trecute la Viena; de aci a plecat la Roma, de unde se va întorce în patriă. Până atunci ceștiunea israelită va rămânea neresolvată.

— Resbelul Englezilor cu *Zulii* încă nu se pare terminat. Ba se anunță șciri neplăcute și din Birmania.

— *Mitropolitul primat* al României a cercetat mai multe mănăstiri, pentru ca să v'edă, decă își împlinesc datorile lor atât mirii bisericii și miresele lui Christos, cât și superiorii lor.

— Între Germania și Rusia există o încordare, un *resbel de diaristică*. Din contră se observă o apropiere a Rusiei cătră Franca. Comitele Șuvaloff se află la Paris pentru a negocia, după cum se șice, o alianță între cele două state estreme.

— *Ocupațiunea* Novi-Bazarului va începe cât de curând. Comisiunile au și trecut frontiera. Trupele nu vor avea un număr mai mare de 5000.

— *Cheul Galașilor* s'a surpat pe o întindere de 180 metri cășunând o pagubă de 750.000 de Lei.

— *Tung-Jü-ch'i*, sub-prefectul provinciei Anhwiu (China) a inventat, după cum se scriă, o corabiă m'antă cu vapor produs fără întrebuintarea focului.

— *L'institut de droit international*, care și-a ținut anul trecut adunarea sa generală în Paris, a convocat în anul acesta membrii s'ei pe 1 Septemvre la Brussel.

— În Moscva a fost un *congres antropologic*, care a ținut din 10—15 August. În decursul ședințelor a fost și o expozițiune.

— La esamenele de lemnărie, tăierea petrelor și rădicarea de planuri, ce s'au ținut la școala de belle-arte din Paris, secțiunea de arhitectură, cel dintâiu a ieșit un Român, d-nul *Ion Socolescu*. Acestuși tineri s'a conferit medalia de merit clasa I. Din celelalte trei medalii, de clasa II, una a căp'etat-o erăș și un Român, d-nul *Mincu*.

— Împ'eratul Germaniei *Guilelm* s'a întâlnit cu Țarul *Alecsandru* la *Alecsandrovo* aproape de frontieră.

— *Regele Spaniei*, Alfonso, pe timpul prezenței sale în Arcachon a cerut mâna arhiducesei Maria Christina. Cu învoeala împ'eratului Austriei, ca capul familiei, arhiducesa și-a dat mâna.

— *Flotila Dunărei*, pe care a d'aruit-o Țarul Bulgarilor, și-a căp'etat st'eguri bulgare, pe care le-a s'antit Mitropolitul din Ruscium, Grigorie.

— Din motive financiare Bulgaria va fi reprezentată numai în București, Belgrad și Constantinopol.

— După o depeșă din Londra din 8 Septemvre, ambasadorul englez *Major Cavagnari* a fost ucis în Cabul (Afganistan) împreună cu escorta sa de 67 de omeni.

Bibliografia.

Stefan-Voevod cel mare, de P. Verussi, pictor, profesor de estetică la școala frum'oselor arte din Iași și de desen la școala fiilor de militari, membru al societății literare „Junimea”. București, Tipografia Ștefan Mihalescu, Strada Lipscani 11—13, 1879. — Această broșură, pe care d-nul Verussi a scris-o la însărcinarea comisiunii executivă pentru rădicarea în Iași a Statuei ecestre a lui Ștefan cel mare, a primit bottezul publicității mai întâiu în „Convorbiri literare”. Scopul comisiunii era să lumineze cât mai deplin asupra eroului pe artistul însărcinat cu executarea statuei. Broșura este scrisă cu simplitatea și claritatea împ'usă de scopul ei. — După ce ne istorisește viața lui Ștefan cel mare, autorul deduce din cercetările sale însușirile fizice și spirituale ale eroului. Ștefan-Vodă a fost nu numai un eroi de frunte, ci și un profund politic. Gloria numelui s'eu trecu marginile Europei și p'etrunse până în Asia. Acest Domn mai era energic și activ. Cât despre fizic, etă-lă cum rezultă din cercetările d-lui Verussi: „statură mijlocie, umerii și peptul lat, făptura robustă; ochii de m'arime potrivită, căprii, sprâncenele arcate negre; fruntea mijlocie; nasul drept, proporționat; buzele supțiri, gura potrivită; mustața supțire, barba scurtă și în furculița, la col'ore negre. P'elul negru, ondoios și buclat căd'end pe umeri. Peluța feții ocheșă. Caracteristica expresiunii: senină, în genul figurilor: Alecsandru cel mare, August, Napoleon I, etc.” Costumul s'eu în luptă era ca al Polonilor; calul s'eu foarte ar'etos și mare. — D-nul Verussi critică executarea statuei lui Mihai din București din punctul de vedere, că sculptura av'end de a face cu un material greoiu, nu trebuie să eceute figura sub impresiunea momentului, ci să aibă mai mult în vedere realizarea perfectă a formelor plastice. După d-nul Verussi, „Carrier-Belleuse a preferat la concepțiunea acestei statue, să se influințeze de tendința unui realism absurd în sculptură. De aceea în loc să realizeze caracterul măreț al unui eroi, a căd'ut în contorsiunea unui actor de r'end.” La Ștefan cel mare nu trebuie să se mai facă acea er'ore; el trebuie să fiă „cu privirea liniștită, cu gestul demn și măreț, expresiunea senină ca a unui semideu.” — Acestea sunt datele interesante, pe care ni le dă d-nul Verussi, și care vor fi tot atât de folositoare pentru toți Românii, ca și pentru artistul chiamat a se lumina asupra eroului.

Posta Redacțiunei.

D-lui *V. Br...*, *Blajii*. Avem dela începutul anului esemplare complete. Așadar cei ce doresc să aibă diarul dela început, îl pot căp'eta, plătind, se'nțelege, abonamentul pe anul întreg. — D-lui *C. M., Toporouți*. Admisărațiunea va cerceta lucrul și ve va înștiința, decă există er'ore. Asemenea numărul 21 vi se va tr'amite. — D-lui *S. P. S., Blajii*. Bucovina la anul 1877 este o poesiă revoluționară, care, decă am publica-o, ne-ar atrage un proces de presă. *Liubita* sufletul meu nu presintă condițiunile recerute pentru a se da publicității. Spre satisfacțiunea d-tale însă, publicăm totuși strofa întâiu, care e ciudată în felul ei. Etă-o:

Maî de mult când eram mic,
Ma, chiar când am fost și mare,
N'am cugetat neci un pic
Peste-amorul, ce se pare:
„Cum că este ne'nsemnat
Pân' nu te-am amorizat!”
Dar când m'am amorizat
În o gingășă fetiță,
Cugetam că sunt tot b'et.
De-a ei zimbândă guriță!
Și șoptiam atunci mer'eu
Liubita! sufletul meu!

Carti mai noue.

Alexi Theochar, Ciarda albă. Narațiune poetică în 5 cânt. broș. — 20	Minunile Coscarilor, conținând un șir de diferite și minunate coscarii petrecute în mai multe orașe mari broș. — 50
— Al carte, al parte. Roman umoristic — 70	Minunile sântului Sisoe — 40
Analele societății academice române:	Pambukis G., metod de Ollendorf aplicat în limba vorbitore alenă spre a o învăța în câte-va luni, cu introducțiune gramaticală 3.—
Tom. X. Sect. II. Sesiunea anului 1877. Memorie si notițe (368 pag.) broș. 1.40	Perrussel H., Cursu elementariu de Igiene p. școlile secundare — 80
IX. Sect. I. Sesiunea anului 1878. Parte administrativă și dezbateri (295 pag.) " 1.—	Pop G., Indreptariu practic în toate afacerile financiare, compus pe baza legilor și ordinațiunilor financiare ce sunt în vigoare. O teorie opus această a fost primele 4 broșure care costă 1.—
Arbore C., Fragment istoric alu Moldo-Romanilor " — 25	Prețul de preț. Cărușine pentru cele din urmă 4 broșure este 1 florin.
Aricescu C. D., Istoria revoluțiunii române dela 1821. Cu portretul lui Tudoru Vladimirescu și cu 2 facsimile " 2.—	Pop Florentinu J., Cantece voinicesci despre dile din betrani " — 25
— Acte justificative la istoria revoluțiunii române dela 1821 " 1.50	Popescu N. D., Prinșonierul rom. dela Plevna, novela contemporană. Ca premiu un tablou format mare în colorii frumoș tiparit: „Căderea Plevnei“. Prețiu incl. trimiteria francată (sub legatură) 1.40
Baritiu G., Dicționar ungarose-româneș (1 g. 350) " 3.—	— Istoria reșelului roman-ruso-turc. 1875—78. Partea I. dela începutul reșelului pana la 30. August 1878. Ca premiu un tablou format mare în colorii frumoș tiparit: „Trecerea armatei române în Dobrogiă“. Prețiu incl. trimiteria francată (sub legatură) 1.40
Baritiu Octavin, Gramatica limbii maghiare " 1.—	— Prescurtarea din istoria Romanilor, urmate de tractate. Pentru cursulu invetiam. prin. " — 30
— Magyar-român zsebszótár " 1.—	Riarenu J. M., Biblioteca de lectură pentru junimea de ambe sexe:
Blazschli Dr., Statulu roman și situațiunea juridică a Evreilor în Romania. Unu studiu " — 50	— Inelulu gasit. Bani de arama. Incendiulu — 40
Butureanu H., Almanah de archeologie biblică. Cu portretul auctorului " 2.—	— Istoriore pentru copii " — 40
Castano V. G., Metod de cetirea limbii franceze în paralel cu cea română, cu exerciții potrivite la fiă-care regulă și o alegere de lecturi franceze pentru uzul clasei I-a gimnasiate " — 75	— Priveghiețora. Theodora sau copilulu perdutu " — 40
Catechismulu calvinescu, inpusu clerului și poporulu românesc sub domnița principiloru Georgiu Rákoczy I și II, transcrișu cu litere latine dapa edițiunea II. F. parita în anulu 1656, insocitu de una eșursiune istorică și de unu glosariu de Georgiu Baritiu " — 60	— Emigranti la Brasilia " — 40
Cheia exercițiilor metodului de Ollendorf, aplicat în limba vorbitore ellenă " 1.50	— Rosa de Tannenburgu " — 40
Cionca Ioan S. St., Praktische Grammatik der rumänischen Sprache (nach Dr. Ahn's Methode) " 1.—	— Cei doi frații. Devotamentu admirabilu. Poesii. " — 40
Circa J., Gramatica limbii romanesci. P. I. Etimologia " — 80	— Oșele macelor. Petre și Alexandru. Poesii. " — 40
Cretzianu G., Patrie și Libertate, poesii vechi și nouă " 2.50	— Nove istoriore pentru copii. Fabule " — 40
Cretzulescu N., Anatomia descriptivă. Vol. I. Osteologia, Arthrologia, Miologia " 2.50	— Rosaciulu. Musca " — 40
Darea de semă asupra procesului politic de presă al d-lui George Baritiu redact. „Observatoriulu“. În cestiunea colectelor pentru soldații români raniți " — 25	— Mielulu. Licurciulu " — 40
Densusianu Ar., Negriad'a Epopeia natională. Partea antai'a în siese canturi " 2.—	— Cele doue surori sau frumoșă și urita, epica de alto 5 istorie " — 40
Dogariu D. și Dășu I., Aritmetica. Eserciții practice cu numerii dela 1 pana la 100 dapa sistemul decadic " — 25	— Opere alese de Beniaminu Franklin " — 40
Esarcu C., Documente istorice descoperite în arhivele Italiei " — 50	— Romania, limbă și traducerea cantului Ginta lașă și al lui B. Alexandri " — 40
Golubinski C., Privire scurtă asupra istoriei bisericii române-orthodoxe. Tradusă de I. Caraciovănu " 1.—	— Rosa aprociulu în versuri, cu o curioșă prefat. Tradusă de T. G. Nebunelli " — 40
Gugatiulu fiul vicliului meșteru Perdaf. Carte de tot glumetă și amuzantă " — 50	— Rincovechy I., Columba, istoria morală " — 40
Hauf W., Othello, Novela tradusă din limba germană " — 45	— Sacellariu L., Doue inimi de femeie, Novela " — 40
Hasden B. P., Limba română vorbită între 1550—1600 Tom. I. " 4.80	— Siree margarite, o cânticea de ghicitori " — 40
Junius, Femeile de Juliu Pederzani " — 25	— Soimescu I. N., Diurnășu ultimulu Decebalu al 1843 " — 40
Kopala E., Elemente de istoria romanilor pentru școlile primare de ambele sexe, conform programulu în vigoare. Cu opt portrete dintre domnii cei mai însemnați " — 50	— Ștefanulu Ioan, Catechetică bisericii dreptcredincioșă sarbene " 5.—
Lauran A. Dr., Creșterea populară. Manual pedagogicodidactic pentru luminătorii poporulu, după Ignaziu Bărany prelucrat " 1.30	— Stoicescu-Calinescu, Manualu de sintaxa română pentru școlile secundare " — 60
Mica bibliotecă ilustrată, coprindeud: 1) Orașiunți ținute la nunțile țărăneșci sêu bine-cuvântarea tinerilor ce se însor; 2) Evangelia țigănescă ce se cântă în ziua de pașci în biserica țiganilor " — 20	— Teutschländer W. St., Michael der Tapfere, ein Zeit- und Charakterbild aus der Geschichte Romäniens " 2.20
	— Toussaint L., Espunere prescurtată de operațiuni comerciale și de comptabilitate " 1.50
	— Turatu G., Curcanii, dramă natională în 3 acte și un prolog " — 75
	— Ușelele meșterulu Perdaf, cu 13 ilustrațiuni " — 50
	— V. Prim-Ministru. Imitatiunea de un Argesian " — 25

Sum'a ac'asta ni se va da în contul postala d'odată cu comand'a.

Musical

Cantece cu acompaniament de piano.	Compozițiuni pentru piano.
Banulescu, Visulu parstorului, Romante " — 45	Ferlendis, Hora Bucuresceanca " — 45
Carini, Stéoa noștei. Romante (Cuvinte de Radulescu) " — 68	Hofmann, Despartirea, Romance roumaine " — 68
Decker, Dorul meu " Cornetsianu " — 45	— Unde esci? " — 68
— Stela trista a viștei mele " — 45	Jonninu, Hora Surióra " — 45
Dimitrescu, Se veđu acum ca vine. Romante. " — 45	Meyer, Marien-Grüsse, Valses de Concert. " 1.25
— Cei mai frumoși Luceferi " — 45	Stern, Souvenir a Kadoudja. Hora " — 45
Flechtenmacher, Dimineața jăbirei. (Cuvinte d. Polychroniadis " — 45	Vasilescu, Adio la Carpați, Romante " — 68
Gavadia, Unde esci? Romante. (Cuvinte de Serbanescu) " — 45	Wiest, Serba. Hora " — 45
Georgescu, Rodica, " Alexandri " — 45	
Kiritzesco, Un Dorn, Romante " — 68	Danșuri și marșuri pentru piano.
Paleologue, A une fleur. (Cuvinte de Musset) " — 68	Arming, Romania independentă, Valsu (în beneficiul ranitorilor romani) " — 90
Vasilescu, Adio la Carpați, Romante. (Cuvinte de Crețeanu) " — 45	Candella, La graciosă, Polca de salon " — 68
— Dati ajutore pentru raniți. " Ghica " — 68	Crescenzo, L'otoile du Danube, Polca " — 68
Ventura, L'oiseau volage, Romante " Alexandri " — 45	Jalovitzky, Trecerea Dunari, Marșu militar " — 68
Wiest, In ce stă viața, Romante " Fundescu " — 68	Meyerbeer G., Dinorah, Polca mazurca " — 68
— Ingere dulce " Steanescu " — 45	Rovero, Principe reale, Valse " — 90
— Sonet " Siblénu " — 45	Teutsch, Souvenir de Bucuresci, Polca mazurca natională " — 45
	Topali, Alexandra Valse " — 90
	Ziehrer, Sténa României, Quadril national roman " — 68

Se afla de vândare la

W. Krafft in Sibiu.

NE. La cerere se voru espedă carti singuratece și sunt la vânzare în magazinul postala d'odată cu comand'a.